

DZIENNIK URZĘDOWY

WOJEWÓDZTWA WIELKOPOLSKIEGO

Poznań, dnia 9 stycznia 2020 r.

Poz. 397

UCHWAŁA NR XVI/123/19 RADY MIEJSKIEJ TURKU

z dnia 27 grudnia 2019 r.

w sprawie uchwalenia Programu Wspierania Rodziny Gminy Miejskiej Turek na lata 2020-2022

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (t.j.: Dz.U.2019.506 ze zm.) w zw. z art. 176 pkt. 1 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j.: Dz.U.2019.1111 ze zm.), Rada Miejska Turku uchwala co następuje:

§ 1. Uchwala się Program Wspierania Rodziny Gminy Miejskiej Turek na lata 2020-2022 w brzmieniu stanowiącym załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Turku.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie po upływie czternastu dni od dnia jej ogłoszenia w Dzienniku Urzędowym Województwa Wielkopolskiego z mocą obowiązującą od dnia 1 stycznia 2020 r.

Przewodnicząca
Rady Miejskiej Turku
(-) Mariola Kadrzyńska-Siwek

Załącznik do Uchwały Nr XVI/123/19
Rady Miejskiej Turku
z dnia 27 grudnia 2019 roku

**Program Wspierania Rodziny
Gminy Miejskiej Turek
na lata 2020-2022**

SPIS TREŚCI

WPROWADZENIE	3
1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE.....	3
1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM	4
1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM	5
1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU	6
2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA	7
W GMINIE MIEJSKIEJ TUREK	7
2.1. ADRESACI PROGRAMU	8
2.2. CHARAKTERYSTYKA MIASTA	8
2.2.1. DANE OGÓLNE	8
2.2.2. DEMOGRAFIA	10
2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA	12
2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY	13
2.2.5. PRZESTĘPCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W MIEŚCIE.....	14
2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO	14
2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU MIASTA.....	15
2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA MIASTA.....	32
2.4. BADANIA ANKIETOWE	34
2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW	35
2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH	39
2.5. ANALIZA SWOT	43
2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU	48
3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE.....	50
3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU.....	51
3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA	52
3.3. PROJEKTY	66
4. REALIZACJA PROGRAMU.....	66
4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY	66
4.2. FINANSOWANIE	67
4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ.....	67

WPROWADZENIE

Najogólniej rodzinę określa się jako podstawową komórkę społeczną, składającą się z rodziców (rodzica) i dzieci. Cechą wspólną wszystkich definicji rodziny jest to, że zapewnia ona ciągłość biologiczną społeczeństwa i przekazuje dziedzictwo kulturowe następnym pokoleniom. Podkreśla się również instytucjonalną formę małżeństwa, poprzez którą powstaje system pokrewieństwa i dziedziczenia.

Rodzina pełni szereg funkcji mających na celu zaspokajanie potrzeb swoich członków. Przede wszystkim warunkuje prawidłowy rozwój biologiczny i psychospołeczny dziecka. Jest pierwszą instytucją wychowawczą, w której przebiega proces socjalizacji dzieci, kształtowanie ich osobowości oraz przygotowanie do przyszłych ról społecznych. Rodzina oddziałuje na dziecko poprzez określony i swoisty układ stosunków społecznych, na których podłożu dziecko przyswaja sobie określone wartości i wzory osobowe.

Prawidłowemu funkcjonowaniu rodziny zagraża szereg czynników, wśród których istotną rolę odgrywają zjawiska patologiczne. Ich oddziaływanie czyni daną rodzinę dysfunkcyjną, czyli taką, która nie potrafi sprostać swoim obowiązkom względem dzieci i innych członków rodziny oraz pomyślnie rozwiązywać swoich problemów i sytuacji kryzysowych. Do zjawisk patologicznych zalicza się: alkoholizm, narkomanię, przestępczość oraz przemoc w rodzinie. Są one najczęstszą przyczyną niedostosowania społecznego dzieci.

Stworzenie lokalnego systemu wspierania rodziny daje możliwość świadczenia komplementarnego wsparcia rodzinom, które stają się bezradne i marginalizowane. W systemie takim ważne jest, by prowadzone działania oprzeć na przekonaniu, że naturalnym i koniecznym środowiskiem wychowania dziecka jest rodzina. W pierwszej kolejności system ten powinien być nastawiony na pomoc w rozwiązywaniu życiowych problemów rodziny, zanim nastąpi rozkład więzi rodzinnych oraz zaistnieją okoliczności zmuszające do rozłączenia rodziny. Należy przy tym pamiętać, iż efektywna praca z rodziną musi być stała, intensywna i dotyczyć jej ważnych problemów.

Niniejszy Program Wspierania Rodziny Gminy Miejskiej Turek został opracowany w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Turku przy merytorycznym wsparciu Ośrodka Kształcenia Służb Publicznych i Socjalnych – Centrum AV w Częstochowie. Jest on zgodny z art. 176 pkt. 1 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r.

o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2019 poz. 1111 ze zm.), który w ramach zadań własnych gminy przewiduje „opracowanie i realizację 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny”. Program został opracowany na lata 2020-2022, a w ramach diagnozy analizie poddano dane z lat 2016-2018.

1. PODSTAWOWE POJĘCIA I REGULACJE PRAWNE

1.1. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE KRAJOWYM

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej w art. 18 stanowi, że małżeństwo, macierzyństwo i rodzicielstwo znajdują się pod ochroną i opieką Rzeczypospolitej Polskiej.

Kodeks karny (ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny – t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1600 ze zm.) rozróżnia nieletniego (przed ukończeniem 17 lat) i młodocianego (który popełnia czyn zabroniony przed ukończeniem 21 lat, ale ukończył 24 lata, zanim zapadło orzeczenie w pierwszej instancji). Kodeks cywilny (ustawa z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny – t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1145) wyróżnia małoletniego (osobę przed ukończeniem 18 roku życia), natomiast kodeks pracy (ustawa z dnia 26 czerwca 1974 r. Kodeks pracy – t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1040 ze zm.) tak jak kodeks karny – młodocianego (z tym że w przypadku prawa pracy jest to osoba pomiędzy 16 a 18 rokiem życia).

Kodeks karny zakłada ściganie z urzędu przestępstw przeciwko rodzinie, do których zalicza: bigamię, znęcanie się nad członkami rodziny, rozpijanie małoletniego, uchylanie się od obowiązku alimentacyjnego, porzucenie i uprowadzenie dziecka.

Dzieci do 13 roku życia nie mają zdolności do czynności prawnych, a w ich imieniu działają rodzice lub opiekunowie prawni. Ograniczoną zdolność do czynności prawnych Kodeks cywilny przyznaje dzieciom, które ukończyły 13 lat. Pełną zdolność do czynności prawnych uzyskuje się wraz z ukończeniem 18 roku życia (jedyne odstępstwo stanowi wcześniejsze zawarcie związku małżeńskiego). Dziecko pozostaje aż do uzyskania pełnoletności, tj. ukończenia 18 lat, pod władzą rodzicielską.

Kodeks rodzinny i opiekuńczy (ustawa z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy – Dz. U. z 2017 r. poz. 682 ze zm.) normuje problematykę

zawierania i ustanawiania małżeństw, stosunków majątkowych między małżonkami, obowiązków alimentacyjnych, pochodzenia dziecka, stosunków między rodzicami i dziećmi, instytucji przysposobienia, opieki i kurateli.

Kodeks postępowania cywilnego (ustawa z dnia 17 listopada 1964 r. Kodeks postępowania cywilnego – t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1360 ze zm.) chroni rodzinę w postępowaniu egzekucyjnym. Kodeks pracy służy głównie ochronie macierzyństwa i zdrowia kobiet.

1.2. REGULACJE PRAWNE DOTYCZĄCE RODZINY I DZIECKA W USTAWODAWSTWIE MIĘDZYNARODOWYM

Problematykę rodzinną podejmują ratyfikowane przez Polskę akty międzynarodowe.

Powszechna Deklaracja Praw Człowieka (uchwalona przez ONZ 10 grudnia 1948 r.) określa w art. 16 rodzinę jako naturalną i podstawową komórkę społeczeństwa i przyznaje jej prawo do ochrony ze strony społeczeństwa i państwa.

Europejska Karta Społeczna z 1961 r. (zapis w pkt. 16 pierwszej części) stwierdza, iż rodzina, jako podstawowa komórka społeczeństwa, ma prawo do odpowiedniej ochrony społecznej, prawnej i ekonomicznej dla zapewnienia jej pełnego rozwoju.

Konwencja w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet, uchwalona rezolucją nr 34/180 Zgromadzenia Ogólnego ONZ z dnia 18 grudnia 1979 r. podkreśla m.in. wpływ kobiet na wzrost dobrobytu społeczeństwa i rodziny.

Konwencja o Prawach Dziecka, przyjęta przez Zgromadzenie Ogólne ONZ 20 listopada 1989 r., ustanawia status dziecka oparty na założeniach, że jest ono samodzielnym podmiotem, wymagającym – ze względu na swoją niedojrzałość psychiczną i fizyczną – szczególnej opieki i ochrony prawnej, posiadającym jako istota ludzka prawo do poszanowania tożsamości, godności i prywatności, a rodzina jest najlepszym środowiskiem wychowania i wymaga ze strony państwa wsparcia.

Europejska Konwencja o Przysposobieniu Dzieci (sporządzona w Strasburgu dnia 24 kwietnia 1967 r. (Dz. U. 1999 nr 99 poz. 1157) ma zastosowanie do dzieci, które w momencie przysposobienia nie ukończyły 18 lat, nie zawarły związku małżeńskiego oraz nie są uznawane przez prawo za pełnoletnie.

Europejska Konwencja o Statusie Prawnym Dziecka Pozamałżeńskiego (sporządzona w Strasburgu dnia 15 października 1975 r. (Dz. U. 1999 nr 79 poz. 888), zrównuje w prawach dzieci małżeńskie i pozamałżeńskie.

Uchwalona przez Stolicę Apostolską Karta Praw Rodziny w 1980 r. podkreśla m.in. prawo do istnienia i budowy rodziny, prawo do przekazania życia i wychowania dzieci wedle własnych tradycji i wartości, prawo do mieszkania pozwalającego na godziwe życie rodzinne oraz prawo do zabezpieczenia fizycznego, społecznego, politycznego i ekonomicznego.

1.3. UWARUNKOWANIA PRAWNE REALIZACJI PROGRAMU

Program Wspierania Rodziny Gminy Miejskiej Turek na lata 2020-2022 będzie realizowany m.in. w oparciu o następujące akty prawne:

- ustawa z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz. U. 2019 poz. 1111 ze zm.),
- ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1507. ze zm.),
- ustawa z dnia 28 listopada 2003 r. o świadczeniach rodzinnych (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2220 ze zm.),
- ustawa z dnia 7 września 2007 r. o pomocy osobom uprawnionym do alimentów (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 554 ze zm.),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1390 ze zm.),
- ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 2277),
- ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 852 ze zm.)
- ustawa z dnia 4 lutego 2011 r. o opiece nad dziećmi w wieku do lat 3 (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 409 ze zm.),
- ustawa z dnia 4 kwietnia 2014 r. o ustalaniu i wypłacie zasiłków dla opiekunów (t.j. Dz. U. z 2017 r. poz. 2092 ze zm.),
- ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 1390 ze zm.)

- ustawa z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowywaniu dzieci (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 ze zm.),
- ustawa z dnia 4 listopada 2016 r. o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 473 ze zm.),
- ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (t.j. Dz. U. z 2019 r. poz. 668 ze zm.),
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Turek na lata 2016-2025 (Załącznik do Uchwały Nr XVIII/176/16 Rady Miejskiej Turku z dnia 21 kwietnia 2016 r.).

2. DIAGNOZA SYTUACJI RODZINY I DZIECKA W GMINIE MIEJSKIEJ TUREK

Diagnoza sytuacji rodziny i dziecka w Gminie Miejskiej Turek została oparta na badaniu źródeł zastanych (danych pozyskanych z instytucji i organizacji działających w mieście, bądź obejmujących zasięgiem działania jej mieszkańców) oraz analizie ankiet skierowanych do przedstawicieli środowiska lokalnego i pedagogów funkcjonujących w mieście placówek oświatowych.

Do analizy przedłożono 22 anonimowo wypełnione ankiety skierowane do mieszkańców oraz 4 ankiety wypełnione przez dyrektorów z placówek oświatowych.

Wśród respondentów ankiet skierowanych do mieszkańców było 72,7% kobiet i 27,3% mężczyzn. Najliczniej reprezentowana była grupa wiekowa 46-55 lat (45,5%), następnie grupa wiekowa 36-45 lat (31,8%) oraz grupa wiekowa 56-65 lat (17,8%). Najmniej licznie reprezentowana była grupa osób w wieku powyżej 65 lat (9,1%). Przedstawiciele pozostałych grup wiekowych nie wzięły udziału w tym badaniu.

Pod względem czasu zamieszkiwania w mieście najliczniej reprezentowane były osoby mieszkające w mieście od urodzenia (73%), następnie osoby zamieszkujące miasto od 10 do 30 lat (27%). Biorąc pod uwagę poziom wykształcenia, najwięcej badanych posiadało wykształcenie wyższe (67%). Kolejne grupy stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem średnim (27%), natomiast 1% respondentów nie określił poziomu wykształcenia.

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy rodzin i dzieci w opinii mieszkańców”

liczba ankietowanych	płeć	grupa wiekowa	czas zamieszkiwania w mieście	wykształcenie
22	kobiety (72,7%)	36-45 lat (31,8%)	od urodzenia (73%)	wyższe (67%)
	mężczyźni (27,3%)	46-55 lat (45,5%)		średnie (32%)
		56-65 lat (17,8%)	od 10 do 30 lat (27%)	brak deklaracji (1%)

Diagnoza uwzględnia również analizę SWOT, która została przeprowadzona w obszarach: „Rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie”; „Zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne” oraz „Kapitał społeczny i ludzki”, a także ocenę poprzednio realizowanego programu.

2.1. ADRESACI PROGRAMU

Adresatami Programu Wspierania Rodziny Gminy Miejskiej Turek na lata 2020-2022 są rodziny zamieszkujące teren miasta Turek, w szczególności rodziny zagrożone wykluczeniem społecznym oraz rodziny wymagające wsparcia ze strony profesjonalnych służb społecznych.

Program kierowany jest głównie do: rodzin niepełnych, rodzin wielodzietnych, rodzin z dzieckiem niepełnosprawnym, małoletnich matek, rodzin wychowujących dzieci do lat 5, rodzin zmagających się z trudnościami wychowywania dzieci w wieku dojrzewania, rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz rodzin przeżywających trudności związane ze stanem zdrowia dziecka.

2.2. CHARAKTERYSTYKA MIASTA

2.2.1. DANE OGÓLNE

Gmina Miejska Turek położona jest we wschodniej części województwa wielkopolskiego, w powiecie tureckim. Znajduje się w odległości około 35 km od Konina, około 42 km od Kalisza i około 79 km od Łodzi. Jest jedną z 9 jednostek terytorialnych wchodzących w skład powiatu tureckiego.

Gmina Miejska Turek zajmuje powierzchnię 16,17 km². Jej obszar położony jest na Wysoczyźnie Tureckiej, nad rzeką Kiełbaską, dopływem Warty oraz niewielkim ciekim wodnym – rzeką Folusz. Dogodne połączenia komunikacyjne zapewniają drogi krajowe nr 72 (Konin – Łódź – Rawa Mazowiecka) i nr 83 (Turek – Sieradz) oraz droga wojewódzka nr 470 (Kalisz – Kościelec). W pobliżu miasta przebiegają ponadto dwa ważne szlaki komunikacyjne o znaczeniu międzynarodowym, tj. magistrala kolejowa Paryż – Berlin – Warszawa – Moskwa oraz europejska trasa E30 (Poznań – Warszawa) z odcinkiem autostrady A2 łączącej zachód ze wschodem Europy. Zjazd z autostrady znajduje się w oddalonej o 15 km od Turku miejscowości Kościelec.

Spośród funkcjonujących w mieście podmiotów gospodarczych najwięcej działa w sektorze prywatnym, w większości jako jednoosobowe działalności gospodarcze. W ramach aktywizacji gospodarczej regionu utworzono kompleksowo uzbrojoną i dobrze skomunikowaną Turecką Strefę Inwestycyjną. Gmina Miejska Turek ma bardzo dobrze rozwiniętą sieć wodociągową i kanalizacyjno-deszczową, dalszej rozbudowy i nakładów inwestycyjnych wymaga natomiast sieć gazowa. Na jej terenie działa jedna oczyszczalnia ścieków, która wkrótce zostanie zmodernizowana.

W latach 2016-2018 w Turku zrealizowano m.in. takie inwestycje, jak: budowa ulicy F. Stawickiego, budowa ulicy J. Kaczmarskiego, budowa układu komunikacyjnego w rejonie ulic: Sportowa, Kączkowskiego, Składkowskiego, Orzeszkowej, budowa drogi gminnej na odcinku pomiędzy POW a ul. gen. Smorawińskiego, budowa układu komunikacyjnego w rejonie ulic 650-lecia i Dąbrowskiego, budowa ul. Szymanowskiego na Osiedlu Zdrojki Lewe; budowa drogi gminnej na odcinku pomiędzy ul. POW a ul. gen. Smorawińskiego; budowa budynków komunalnych z lokalami socjalnymi przy ul. Zdrojki Lewe w Turku; podłączenie budynku komunalnego przy ul. Żeromskiego 48 do miejskiej sieci ciepłej wraz z budową wewnętrznej instalacji c.o. i c.w.u.; rozwój bazy szkolnej dla nowej jakości nauczania i kształtowania postaw w Gimnazjum nr 2 im. M. Kopernika („Odkrywczó, eksperymentalnie i aktywnie”); termomodernizacja budynków komunalnych z lokalami mieszkalnymi na osiedlu przy ul. Górniczej; adaptacja budynku „C” Ochotniczej Straży Pożarnej przy Środowiskowym Domu Samopomocy w Turku przez zmianę użytkowania piętrowości; budowa szaletu na terenie Targowiska Miejskiego; budowa wodnego placu zabaw na terenie OSiR przy ul. Armii Krajowej;

inwestycje w miejscowości Słodków Kolonia; rozbudowa cmentarza komunalnego we wsi Słodków Kolonia.

Sieć placówek przedszkolnych i szkolnych w Turku obejmuje: 3 szkoły podstawowe, 2 szkoły ponadpodstawowe oraz 11 placówek wychowania przedszkolnego (w tym 6 samorządowych publicznych przedszkoli). Opiekę nad dziećmi do lat 3 zapewnia Żłobek Miejski w Turku oraz 4 żłobki prywatne i 1 klubik dziecięcy.

Działalnością kulturalną w mieście zajmują się: Miejski Dom Kultury, w ramach którego funkcjonuje kino „TUR”, Muzeum Miasta Turku im. Józefa Mehoffera, Miejska Biblioteka Publiczna im. Włodzimierza Pietrzaka wraz z jej trzema filiami oraz Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Koninie filia w Turku oraz biblioteka powiatowa zlokalizowana przy I Liceum w Turku.

Propagowaniu sportu i rozwojowi kultury fizycznej w Gminie Miejskiej Turek służy 39 obiektów rekreacyjno-sportowych, a wśród nich: kompleksy „Orlik”, boisko wielofunkcyjne, stadion sportowy z widownią, boiska piłkarskie, hala widowiskowo-sportowa, hale sportowe, sale gimnastyczne, salki sportowe, kryta pływalnia, boiska do gier małych, korty tenisowe, urządzenia lekkoatletyczne, otwarta pływalnia oraz strzelnica. Na terenie miasta działa Ośrodek Sportu i Rekreacji, na terenie którego powstał wodny plac zabaw. Zarejestrowanych jest 25 klubów sportowych oraz 4 uczniowskie kluby sportowe. Bazę noclegową tworzy sieć hoteli, w których do dyspozycji jest 285 miejsc noclegowych.

Zadania ochrony zdrowia w mieście realizuje Samodzielny Publiczny Zespół Opieki Zdrowotnej. Na terenie miasta funkcjonuje również 18 aptek.

Pomoc społeczną na poziomie Gminy Miejskiej świadczy mieszkańcom Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Turku, którego działalność pomocową uzupełniają parafie i organizacje pozarządowe, z którymi samorząd Gminy Miejskiej Turek współpracuje, zlecając im realizację zadań własnych gminy, udzielając wsparcia rzeczowego i lokalowego oraz prowadząc doradztwo i konsultacje w sprawach dotyczących realizacji zadań publicznych.

2.2.2. DEMOGRAFIA

Na koniec 2018 r. miasto Turek liczyło 27 109 mieszkańców, w tym 14 343 kobiet, które stanowiły 53% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła 1 677 osób na km². Dane szczegółowe dotyczące struktury wiekowej ludności miasta przedstawia poniższa tabela.

Tabela 2. Struktura wiekowa ludności miasta w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	3 689	3 722	3 712
udział w liczbie mieszkańców	13,42%	13,63%	13,69%
liczba osób w wieku produkcyjnym	17 655	17 217	16 867
udział w liczbie mieszkańców	64,25%	63,04%	62,21%
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	6 136	6 372	6 530
udział w liczbie mieszkańców	22,33%	23,33%	24,09%
liczba mieszkańców ogółem	27 480	27 311	27 109

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

W latach 2016-2018 ogólna liczba ludności miasta z roku na rok malała, liczba dzieci i młodzieży ulegała niewielkim wahaniom, liczba osób w wieku produkcyjnym malała, natomiast liczba osób starszych systematycznie rosła. Wzrastał także udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności w latach 2016-2018 i wynosił on odpowiednio: 22,33%, 23,33% i 24,09%.

Sytuację demograficzną kształtują także przyrost naturalny oraz saldo migracji. Dane w tym zakresie przedstawiają poniższe tabele.

Tabela 3. Ruch naturalny ludności miasta w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba urodzeń	244	266	240
liczba zgonów	264	267	293
przyrost naturalny	-20	-1	-53

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

Tabela 4. Ruch migracyjny ludności miasta w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
zameldowania spoza miasta	162	214	233
wymeldowania poza gminę	436	205	453
saldo migracji ogółem	-273	9	-220

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

W analizowanym okresie liczba urodzeń ulegała wahaniom, wzrastała natomiast liczba zgonów. Określany na podstawie przytoczonych danych przyrost

naturalny ulegał wahaniom i był stale ujemny. Na liczbę mieszkańców wpływał również ruch migracyjny. W latach 2016-2018 migracje odbywały się głównie w ruchu wewnętrznym, a ich saldo ulegało wahaniom.

2.2.3. INFRASTRUKTURA MIESZKANIOWA

W analizowanym okresie liczba mieszkań komunalnych wahała się, osiągając najwyższy poziom w 2016 r. (942 mieszkania komunalne). Wahaniom ulegała także liczba osób, które te mieszkania zajmowały (2 826 w 2016 r., 2 733 w 2017 r. i 2 769 w 2018 r.). W latach 2016-2018 liczba mieszkań socjalnych będących w zasobach mieszkaniowych miasta wzrastała, najwyższy poziom osiągając w 2018 r. (154 mieszkania socjalne), wzrastała również liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych. W 2018 r. złożono 111 wniosków o przydział mieszkania komunalnego, natomiast 71 osób oczekuje na przyznanie mieszkania socjalnego. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe będące w posiadaniu miasta w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba mieszkań komunalnych	942	911	923
liczba osób mieszkających w mieszkaniach komunalnych	2 826	2 733	2 769
liczba wniosków złożonych o mieszkania z zasobów miasta	130	121.	111
liczba mieszkań socjalnych	136	139	154
liczba osób mieszkających w mieszkaniach socjalnych	408	417	462
liczba oczekujących na mieszkania socjalne	98	87	71

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

Gospodarstwom domowym, które ze względu na swoją trudną sytuację ekonomiczną nie są w stanie pokrywać całości kosztów związanych z utrzymaniem mieszkania, wypłacane są dodatki mieszkaniowe. W mieście Turku pomoc ta jest realizowana przez Wydział Świadczeń Rodzinnych Urzędu Miejskiego w Turku. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe przyznane w mieście w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba rodzin, którym decyzją przyznano dodatek mieszkaniowy	558	492	467
liczba przyznanych dodatków mieszkaniowych	5063	4494	4170
wartość przyznanych dodatków mieszkaniowych (w zł)	778 580,04	696 547,53	682 823,62

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

W latach 2016-2018 liczba rodzin, którym decyzją administracyjną przyznano dodatek mieszkaniowy, zmniejszała się. Zmniejszała się również liczba przyznanych dodatków, jak również wysokość kwot przeznaczonych na ten cel (z 778 580,04 zł w 2016 r. do 682 823,62 zł w 2018 r.).

2.2.4. SYTUACJA NA RYNKU PRACY

Według danych **Powiatowego Urzędu Pracy w Turku** w latach 2016-2018 liczba osób bezrobotnych w mieście ulegała wahaniom: 632 osoby na koniec 2016 roku, 531 osób na koniec roku następnego, 576 osób na koniec roku 2018. Podobnie, wahaniom ulegał udział bezrobotnych w liczbie ludności miasta w wieku produkcyjnym. W analizowanym okresie wśród pozostających bez pracy mniejszość stanowili mężczyźni, których liczba wyniosła odpowiednio: 249 (w stosunku do 383 kobiet) na koniec 2016 r., 177 (w stosunku do 354 kobiet) na koniec 2017 r. i 217 (w stosunku do 359 kobiet) na koniec 2018 r. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 7. Bezrobotni w mieście i ich udział w liczbie ludności miasta w wieku produkcyjnym w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba bezrobotnych w mieście	632	531	576
udział bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym	3,58%	3,08%	3,41%
liczba bezrobotnych kobiet w mieście	383	354	359
udział kobiet w liczbie bezrobotnych	60,60%	66,67%	62,33%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Turku.

Przedstawione w kolejnej tabeli informacje odnoszą się do stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2016-2018 w powiecie tureckim, województwie wielkopolskim i w kraju.

Tabela 8. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
stopa bezrobocia w powiecie tureckim	5,3%	4,3%	4,4%
stopa bezrobocia w województwie wielkopolskim	5,0%	3,7%	3,1%
stopa bezrobocia w kraju	8,3%	6,6%	5,8%

Dane Głównego Urzędu Statystycznego oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Turku.

W latach 2016-2018 powiat turecki charakteryzował się wyższą w stosunku do województwa wielkopolskiego stopą bezrobocia, choć stale była ona niższa niż

w skali całego kraju. Zarówno w powiecie, województwie jak i w kraju poziom bezrobocia sukcesywnie malał w trakcie rozpatrywanego okresu.

2.2.5. PRZESTĘPCZOŚĆ ORAZ DZIAŁANIA PODEJMOWANE NA RZECZ ZAPEWNIENIA BEZPIECZEŃSTWA W MIEŚCIE

Według danych **Komendy Powiatowej Policji w Turku**, na terenie miasta odnotowano w 2018 r. 780 przestępstw, w tym 128 przestępstw w grupie najbardziej uciążliwych, tj. kradzież, uszkodzenie mienia, przestępstwa przeciwko życiu i zdrowiu, przestępstwa rozbójnicze.

Ponadto funkcjonariusze uczestniczyli w wielu akcjach i programach prewencyjnych, które miały na celu utrzymanie i poprawę bezpieczeństwa publicznego w mieście Turku. Podczas przeprowadzonych interwencji oraz w ramach wykonywanych obowiązków służbowych funkcjonariusze Policji sporządzili w 2018 r. 66 formularzy Niebieskiej Karty w stosunku do osób, co do których zachodziło podejrzenie, że są dotknięte przemocą. Przedstawiciele Policji brali także systematyczny udział w posiedzeniach Zespołu Interdyscyplinarnego i spotkaniach grup roboczych oraz organizowali spotkania w szkołach o charakterze edukacyjno-profilaktycznym. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 9. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie miasta w latach 2016-2018

rok	liczba złożonych do ZI procedur „Niebieskie Karty”	w tym liczba NK sporządzonych przez Policję
2016	55	53
2017	55	54
2018	72	66

Dane KPP w Turku i Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej w Turku w 2018 roku prowadził 140 postępowań, sprawując dozór kuratorski nad 220 osobami dorosłymi z terenu miasta..

2.3. ZASOBY WSPIERAJĄCE RODZINĘ I DZIECKO

Mieszkańcy miasta Turku oprócz podmiotów działających lokalnie, mogą korzystać ze wsparcia instytucji ponadlokalnych, regionalnych i ogólnopolskich.

2.3.1. JEDNOSTKI WSPARCIA Z TERENU MIASTA

Pomoc społeczną rodzinie i dziecku w mieście świadczy **Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Turku**. Jednostka ta realizuje zadania wynikające m.in. z takich aktów prawnych, jak: ustawa o pomocy społecznej, ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawa o świadczeniach rodzinnych, ustawa o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawa o pomocy państwa w wychowaniu dzieci.

W 2018 r. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Turku do realizacji swoich zadań zatrudniał 35 osób, w tym: kadra kierownicza – 2, pracownicy socjalni – 12, pozostali pracownicy – 21. W 2018 r. na jednego pracownika socjalnego przypadało 2 250 mieszkańców miasta Turek. Tym samym nie został spełniony wymóg określony w ustawie o pomocy społecznej, która nakłada obowiązek zatrudnienia 1 pracownika socjalnego na 2 tysiące mieszkańców lub proporcjonalnie do liczby rodzin i osób samotnie gospodarujących, objętych pracą socjalną.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej na świadczenia z pomocy społecznej w mieście w latach 2016-2018 przeznaczył środki finansowe, które przedstawia poniższa tabela.

Tabela 10. Środki finansowe wydatkowane przez MOPS na pomoc mieszkańcom miasta w latach 2014-2016

wielkość wydatków	2014 r.	2015 r.	2016 r.
na świadczenia pomocy społecznej	5 745 302	5 745 302	6 207 221

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

Poniżej zamieszczono dane liczbowe dotyczące beneficjentów objętych przez MOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2016-2018.

Tabela 11. Beneficjenci pomocy społecznej w mieście w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	1 015	911	864
liczba rodzin	806	160	709
liczba osób w rodzinach	1 553	1 406	1 258
udział liczby osób w rodzinach objętych pomocą	5,65%	5,15%	4,64%

społeczną w ogóle ludności miasta			
-----------------------------------	--	--	--

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

W 2018 r. wysokość środków finansowych przeznaczonych przez miasto na pomoc mieszkańcom była zdecydowanie wyższa niż w latach poprzednich. Zmniejszała się natomiast w rozpatrywanym okresie liczba osób w rodzinach objętych pomocą społeczną w mieście (z 1 553 w 2016 r. do 1 258 w 2018 r.). Analogicznie wyglądała sytuacja, jeśli chodzi o udział beneficjentów systemu w ogóle ludności miasta (z 5,65% w 2016 r. do 4,64% w 2018 r.).

Tabela 12. Powody przyznania pomocy społecznej w mieście w latach 2016-2018

powód przyznania pomocy	liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018
ubóstwo	520	471	419	1 078	912	819
sieroctwo	0	1	1	0	1	1
bezdomność	29	26	19	35	27	31
potrzeba ochrony macierzyństwa	35	27	23	0	0	115
bezrobocie	382	323	255	887	702	570
niepełnosprawność	373	380	368	612	599	560
długotrwała lub ciężka choroba	309	322	339	488	486	507
bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	168	149	96	550	466	413
w tym rodziny niepełne	131	brak danych	78	131	378	272
w tym rodziny wielodzietne	35	19	18	20	brak danych	126
przemoc w rodzinie	10	9	9	28	23	25
alkoholizm	112	105	99	163	157	154
narkomania	7	11	12	7	11	15
trudności w przystosowaniu do życia po opuszczeniu zakładu karnego	10	14	10	12	17	13
zdarzenie losowe	5	7	7	10	17	11
sytuacja kryzysowa	0	0	6	0	0	12

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

W latach 2016-2018 najczęstszą przyczyną przyznawania pomocy społecznej w mieście było ubóstwo. Liczba rodzin i osób korzystających ze wsparcia MOPS-u z tego powodu zmniejszała się (z 520 w 2016 r. do 419 rodzin w 2018 r. i z 1 078 w 2016 r. do 819 osób w rodzinach w 2018 r.). Drugą przyczyną udzielania pomocy

było bezrobocie. Liczba rodzin objętych wsparciem Ośrodka z tego powodu również ulegała zmniejszeniu (z 382 w 2016 r. do 255 rodzin w 2018 r.), zmniejszała się także liczba osób w rodzinach (z 887 w 2016 r. do 570 w 2018 r.). Kolejnym pod względem liczby przyznanych świadczeń powodem wsparcia udzielanego mieszkańcom była niepełnosprawność. W tym wypadku również obserwujemy spadek zarówno liczby rodzin, jak i osób objętych tą formą pomocy (z 373 w 2016 r. do 368 w 2018 r. i z 612 do 560).

Dane dotyczące form wsparcia udzielonego mieszkańcom miasta w latach 2016-2018 przedstawia kolejna tabela.

Tabela 13. Rodzaje wsparcia udzielanego przez MOPS w Turku w latach 2016-2018

formy pomocy	liczba osób, którym przyznano decyzją administracyjną świadczenie			liczba rodzin			liczba osób w rodzinach		
	2016	2017	2018	2016	2017	2018	2016	2017	2018
pieniężna	1 024	905	858	777	721	672	1 496	1 341	1 211
rzeczowa	244	206	190	157	136	120	580	496	447
praca socjalna	X	X	X	638	498	321	1 218	911	945
poradnictwo specjalistyczne	X	X	X	2	2	1	2	2	1
schronienie	3	3	7	3	3	7	3	3	7
usługi opiekuńcze	157	165	164	155	165	164	179	192	182
specjalistyczne usługi opiekuńcze	10	14	13	10	14	13	12	18	17
odpłatność za pobyt w domu pomocy społecznej	33	37	41	X	X	X	X	X	X

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

W latach 2016-2018 najważniejszą formę wsparcia udzielaną mieszkańcom miasta stanowiła pomoc finansowa. Liczba osób w rodzinach, którym udzielono tego typu wsparcia, malała z roku na rok (z 1 496 osób w rodzinach w 2016 r. do 1 211 osób w rodzinach w 2018 r.). Ważną formą wsparcia udzielonego mieszkańcom była pomoc rzeczowa, która w analizowanym okresie systematycznie się zmniejszała – z 580 osób w rodzinach w 2016 r. do 447 osób w rodzinach w 2018 r. Pomoc ta była świadczona głównie w postaci pomocy żywnościowej i posiłków. Istotną formą wsparcia beneficjentów była praca socjalna. Polegała ona m.in. na udzielaniu

informacji, wskazówek i pomocy przy rozwiązywaniu trudnych spraw życiowych, świadczeniu poradnictwa oraz współpracy z innymi podmiotami pomocy społecznej. Liczba osób w rodzinach, którym udzielono tego typu wsparcia, ulegała wahaniom (1 218 osób w rodzinach w 2016 r., 911 osób w rodzinach w 2017 r., 945 osób w 2018 r.).

Istotnym narzędziem pracy socjalnej był kontrakt socjalny. W latach 2016-2018 zawarto odpowiednio 16 i 13 takich kontraktów.

Z pomocy w postaci ciepłego posiłku przyznanego w ramach rządowego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania” na lata 2014-2020 skorzystało w: 2016 r. – 244 dzieci; 2017 r. – 206 dzieci, 2018 r. – 189 dzieci.

W latach 2016-2018 liczba dzieci przebywających w pieczy zastępczej, za które miasto ponosiło odpłatność, nieznacznie się zwiększała: w 2016 r. – 16, w 2017 r. – 30, w 2018 r. – 33. Zwiększały się również koszty ponoszone przez miasto z tytułu pieczy zastępczej, najwyższą wartość osiągając w 2018 r. – 123 619 zł. Dane szczegółowe z uwzględnieniem odpłatności ponoszonej przez miasto w związku z przebywaniem dzieci w pieczy zastępczej oraz funkcjonowaniem rodzin zastępczych prezentuje poniższa tabela.

Tabela 14. Piecza zastępcza w mieście w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba dzieci w pieczy zastępczej, za które miasto ponosiło odpłatność	16	30	33
koszty ponoszone przez miasto z tytułu pieczy zastępczej (w zł)	79 282	113 211	123 619
liczba rodzin zastępczych funkcjonujących na terenie miasta w tym:	31	22	23
rodzin zastępczych pełniących obowiązki pogotowia rodzinnego	0	0	0
wielkość wydatkowanych środków na potrzeby rodzin zastępczych (w zł)	79 281	113 211	123 619

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

W analizowanym okresie na terenie miasta funkcjonowały rodziny zastępcze – odpowiednio w poszczególnych latach: 31, 22, 23. Wielkość wydatkowanych środków na potrzeby rodzin zastępczych wzrastała (najwięcej w 2018 r. – 123 619 zł).

W latach 2016-2018 zmniejszała się liczba rodzin, jak i liczba rodzin z dziećmi objętych opieką Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, wahaniom ulegała

natomiast liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych. Dane szczegółowe w tym zakresie prezentuje poniższa tabela.

Tabela 15. Rodziny objęte opieką ośrodka pomocy społecznej

zakres danych	2016	2017	2018
liczba rodzin objętych opieką ośrodka w tym:	806	760	709
liczba nowych rodzin w danym roku objętych opieką ośrodka	165	179	169
liczba rodzin z dziećmi objętych opieką ośrodka w tym	240	195	174
liczba nowych w danym roku rodzin z dziećmi objętych opieką ośrodka	17	19	23
liczba rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych w tym	35	36	41
liczba nowych w danym roku rodzin z dziećmi, w których zidentyfikowano trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych	2	0	5

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

Rodziny przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej mogą – zgodnie z postanowieniami ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej – otrzymać wsparcie od miasta w postaci asystenta rodziny. Wsparcie asystenta rodziny kierowane jest w szczególności do:

- rodzin, których dzieci przebywają obecnie w pieczy zastępczej, natomiast istnieje szansa ich powrotu do rodziny biologicznej,
- rodzin zagrożonych umieszczeniem dzieci w pieczy zastępczej,
- rodzin, u których występują okresowe trudności w realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej.

W analizowanym okresie w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Turku zatrudniano w każdym roku 3 asystentów rodziny, którzy sprawowali pieczę nad odpowiednio: 36 i 41 rodzinami dysfunkcyjnymi. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 16. Asystenci rodziny w mieście w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba asystentów rodziny	3	3	3
liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny	36	36	41

liczba dzieci w tych rodzinach	75	68	66
przeciętny czas pracy z rodziną (miesiące)	11	11	10
koszty ponoszone w związku z zatrudnieniem asystentów rodziny (w zł)	115 240	110 355	120 557

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

W związku z wejściem w życie z dniem 1 stycznia 2017 r. ustawy o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” do kręgu odbiorców usług asystenta rodziny doszły także kobiety w ciąży, ich rodziny oraz rodziny z dzieckiem posiadającym zaświadczenie o zdiagnozowanym ciężkim i nieodwracalnym upośledzeniu albo nieuleczalnej chorobie zagrażającej jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu. Pomoc tym osobom i rodzinom polega m.in. na koordynowaniu poradnictwa i wsparcia możliwego do uzyskania ze strony różnych instytucji.

Z tytułu urodzenia się dziecka, u którego zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobę zagrażającą jego życiu, które powstały w prenatalnym okresie rozwoju dziecka lub w czasie porodu, przysądza się na to dziecko **jednorazowe świadczenie w wysokości 4 000 zł**. Świadczenie przysługuje matce lub ojcu dziecka, opiekunowi prawnemu albo opiekunowi faktycznemu dziecka bez względu na dochód. Takie świadczenie wypłacono 1 osobie w 2017 r. i 1 osobie w 2018 r.

W ramach szeroko rozumianej pomocy społecznej **Wydział Świadczeń Rodzinnych Urzędu Miejskiego w Turku** przyznawał mieszkańcom miasta świadczenia rodzinne. Poniższe tabele prezentują informacje o wartości, rodzajach i liczbie świadczeń rodzinnych przyznanych w mieście w latach 2016-2018.

Tabela 17. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w mieście w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
wartość przyznanych świadczeń rodzinnych (w zł)	5 855 749	6 330 559	6 461 811
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie rodzinne	1 351	1 353	1 414

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

Tabela 18. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w mieście w latach 2016-2018

rodzaj świadczenia	liczba przyznanych świadczeń		
	2016	2017	2018
zasiłek rodzinny	14 343	14 434	15 447

dodatek do zasiłku z tytułu urodzenia dziecka	126	101	133
dodatek do zasiłku z tytułu opieki nad dzieckiem w okresie korzystania z urlopu wychowawczego	470	553	455
dodatek do zasiłku z tytułu samotnego wychowywania dziecka	773	765	623
dodatek do zasiłku z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego	666	696	671
dodatek do zasiłku z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego	1 215	1 485	1 500
dodatek do zasiłku z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania	256	274	324
dodatek do zasiłku z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej	1 477	1 490	1 583
zasiłek pielęgnacyjny	8 818	8 859	8 859
świadczenie pielęgnacyjne	779	896	911
jednorazowa zapomoga z tytułu urodzenia się dziecka	209	229	207
świadczenie rodzicielskie	609	661	703
inne świadczenia rodzicielskie (zasiłek dla opiekuna, specjalny zasiłek opiekuńczy)	131	95	68
razem	29 872	30 540	31 548

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

W latach 2016-2018 wartość wydatków przeznaczonych na realizację świadczeń rodzinnych rosła (z 5 855 749 zł w 2016 r. do 6 461 811 zł w 2018 r.). Najczęstszą formą wsparcia w tym zakresie był zasiłek rodzinny, który służy częściowemu pokryciu wydatków na utrzymanie dziecka. Liczba przyznanych tego typu świadczeń z każdym rokiem wzrastała (z 14 343 świadczeń w 2016 r. do 15 447 w 2018 r.). Istotne formy wsparcia stanowiły również zasiłki pielęgnacyjne oraz dodatki do zasiłku rodzinnego z tytułu wychowywania dziecka w rodzinie wielodzietnej, z tytułu podjęcia przez dziecko nauki w szkole poza miejscem zamieszkania, z tytułu rozpoczęcia roku szkolnego, z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego, a także świadczenia pielęgnacyjne i świadczenia rodzicielskie.

Istotną formą wsparcia udzielaną mieszkańcom miasta przez Wydział Świadczeń Rodzinnych Urzędu Miejskiego w Turku były także świadczenia alimentacyjne. Ta pomoc finansowa, świadczona zgodnie z ustawą o pomocy osobom uprawnionym do alimentów, była przyznawana dziecku wychowywanemu w rodzinie niepełnej, w przypadku bezskuteczności egzekucji zasądzonych świadczeń alimentacyjnych oraz

dzieciom wychowywanym przez osoby pozostające w związkach małżeńskich, przeprowadzających separację lub rozwód.

Liczba świadczeń alimentacyjnych przyznanych mieszkańcom miasta w latach 2016-2018 malała (z 2 930 w 2016 r. do 2 598 w 2018 r.), podobnie zmniejszała się wartość wydatków na realizację świadczeń alimentacyjnych (z 1 213 301 w 2014 r. do 1 117 835 w 2016 r.). Dane szczegółowe w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 19. Świadczenia alimentacyjne przyznane w mieście w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób, którym decyzją przyznano świadczenie	217	211	186
liczba przyznanych świadczeń	2 930	2 610	2 598
wielkość wydatków na świadczenia (zł)	1 213 301	1 113 343	1 117 835

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

Na podstawie ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci (Dz. U. z 2018 r. poz. 2134 ze zm.), wypłacane są również świadczenia wychowawcze. Ich celem jest częściowe pokrycie wydatków związanych z wychowywaniem dziecka, w tym z opieką nad nim i zaspokojeniem jego potrzeb życiowych.

Świadczenie przysługuje matce, ojcu, opiekunowi faktycznemu dziecka albo opiekunowi prawnemu dziecka do ukończenia przez dziecko 18. roku życia. Wysokość świadczenia wynosi 500 zł miesięcznie na drugie i kolejne dziecko. Świadczenie wychowawcze przysługuje na pierwsze dziecko, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 800 zł. Jeżeli członkiem rodziny jest dziecko niepełnosprawne, świadczenie wychowawcze na pierwsze dziecko przysługuje, jeżeli dochód rodziny w przeliczeniu na osobę nie przekracza kwoty 1 200 zł. Od 1 lipca 2019 r. świadczenie w tej wysokości przysługuje także na pierwsze dziecko w rodzinie bez względu na osiągnięte dochody.

W 2018 r. Wydział Świadczeń Rodzinnych Urzędu Miejskiego w Turku wypłacił 1 426 rodzinom uprawnionym do otrzymania pomocy 26 582 świadczenia wychowawcze (w tym na pierwsze dziecko 10 692 świadczenia) na łączną kwotę 13 263 459 zł. Dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 20. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w mieście w 2018 r.

zakres danych	2018
liczba świadczeń wychowawczych należnych (w sumie w 2018 r.)	26 582
w tym na pierwsze dziecko (w sumie w 2018 r.)	10 692
liczba świadczeń wychowawczych należnych (w grudniu 2018 r.)	2 269
w tym na pierwsze dziecko (w grudniu w 2018 r.)	812
liczba rodzin mających ustalone prawo do świadczenia (w grudniu 2018 r.)	1 426
wartość (w zł) wypłaconych świadczeń wychowawczych (w sumie) w 2018 r.	13 263 459

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

W 2018 roku **Ogólnopolską Kartę Dużej Rodziny** wydano 174 rodzinom z terenu miasta Turku. Prawo do posiadania Karty Dużej Rodziny (ustawa z dnia 5 grudnia 2014 r. o Karcie Dużej Rodziny – Dz. U. z 2019 r. poz. 1390 ze zm.) przysługuje członkowi rodziny wielodzietnej, w której rodzice (rodzic lub małżonek rodzica) mają na utrzymaniu co najmniej troje dzieci:

1. w wieku do 18 roku życia,
2. w wieku do 25 roku życia w przypadku, gdy dziecko się uczy,
3. bez ograniczeń wiekowych – w przypadku dzieci legitymujących się

orzeczeniem o umiarkowanym albo znacznym stopniu niepełnosprawności. Oprócz Ogólnopolskiej Karty Dużej Rodziny w mieście Turku funkcjonuje również Wielkopolska Karta Dużej Rodziny oraz Turkowska Karta Dużej Rodziny, której katalog ulg i zwolnień nieustannie rośnie a jest dostępny na stronie www.miaستoturek.pl. Szczegółowe dane w tym zakresie przedstawia poniższa tabela.

Tabela 21. Karta Dużej Rodziny w gminie miejskiej Turek w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba wydanych kart	141	144	174
liczba rodzin objętych wsparciem	21	25	34

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

W 2018 r. Wydział Świadczeń Rodzinnych Urzędu Miejskiego w Turku wypłacał po raz pierwszy świadczenie „Dobry start”, ustanowione Rozporządzeniem Rady Ministrów w sprawie szczegółowych warunków realizacji rządowego programu „Dobry start” z dnia 30 maja 2018 r. (Dz. U. 2018 poz. 1061). Świadczenie w wysokości 300 złotych, bez względu na dochody, otrzymują jednorazowo rodziny na każde dziecko uczące się w szkole. W gminie miejskiej Turek świadczenie to trafiło do 2 091

wnioskodawców, objęło łącznie 2 750 dzieci. Ogólna wartość wypłaconych świadczeń wyniosła 825 000zł.

Pomoc osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie świadczy **Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych**. Kolejna tabela przedstawia dane dotyczące środków finansowych przeznaczonych na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w mieście Turku w latach 2016-2018.

Tabela 22. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w mieście w latach 2016-2018

przeznaczenie	wielkość wydatków (w zł)		
	2016	2017	2018
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów alkoholowych	656 661,25	650 307,69	687 922,63
na profilaktykę i rozwiązywanie problemów narkomanii	15 100	14 000	13 970
na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie	2 000	16 921,95	8 000
razem	673 781,25	681 229,64	709 892,63

Dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Turku.

W latach 2016-2018 środki finansowe wydatkowane w mieście na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień wzrastały (673 781,25 zł w 2016 r., 681 229,64 zł w 2017 r., 709 892,63 zł w 2018 r.).

W latach 2016-2018 wahaniom ulegały kwoty przeznaczane na walkę z alkoholizmem (656 661,25 zł w 2016 r., 650 307,69 zł w 2017 r., 687 922,63 zł w 2018 r.), natomiast środki wykorzystywane na przeciwdziałanie narkomanii malały (15 100 zł w 2016 r., 14 000 zł w 2017 r., 13 970 zł w 2018 r.). Środki finansowe na przeciwdziałanie przemocy w rodzinie w ciągu analizowanego okresu ulegały wahaniom.

W ramach podejmowanych działań w 2016 r. MKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu ze 115 osobami, w 2017 r. ze 151 osobami i w 2018 r. z 97 osobami. W rozpatrywanym okresie MKRPA występowała do sądu z wnioskami o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego w 2016 r. wobec 33 osób, w 2017 r. wobec 22 osób i w 2018 r. wobec 19 osób. Liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie MKRPA wynosiła odpowiednio: 2,5 i 3.

Jeśli chodzi o działalność w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, w latach 2016-2018 MKRPA nie kierowała na terapię sprawców przemocy i nie złożyła przeciwko żadnemu ze sprawców zawiadomienia do prokuratury o popełnieniu przestępstwa. Dane w tym zakresie przedstawia tabela poniżej.

Tabela 23. Działalność MKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w mieście

zakres danych	2016	2017	2018
liczba osób, z którymi MKRPA przeprowadziła rozmowy interwencyjno-motywuujące w związku z nadużywaniem alkoholu	115	151	97
liczba osób uzależnionych od alkoholu, wobec których MKRPA wystąpiła do sądu z wnioskiem o zobowiązanie do podjęcia leczenia odwykowego	33	22	19
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie MKRPA	2	5	3

Dane Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Turku.

Istotną rolę w profilaktyce i rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie w mieście pełni **Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie**. Celem jego działania jest koordynowanie systemu przeciwdziałania przemocy domowej na najniższym szczeblu samorządu terytorialnego – w obszarze miasta.

Przedstawiciele uprawnionych służb wszczęli w 2018 r. 72 procedury „Niebieskich Kart” (66 sporządzonych przez Policję i 5 sporządzonych przez pracowników socjalnych) wśród rodzin z Gminy Miejskiej Turek. W związku z podjętymi działaniami członków grupy roboczej i przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego – „Niebieską Kartę” zamknięto w 42 rodzinach. Na skutek złożonych przez Zespół Interdyscyplinarny wniosków do Sądu Rejonowego jedna sprawa została zakończona wyrokiem w zawieszeniu. Szczegółowe dane na temat działalności Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 24. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016-2018

zakres danych	2016 r.	2017 r.	2018 r.
liczba członków Zespołu Interdyscyplinarnego	9	9	9
liczba spotkań ZI w ciągu roku	4	4	4
liczba spotkań grup roboczych	220	220	288
liczba złożonych do ZI „Niebieskich Kart”	55	55	72

w tym sporządzone przez Policję	53	54	66
w tym sporządzonych przez pracowników socjalnych	2	1	5
liczba zamkniętych „Niebieskich Kart”	38	63	42
liczba spraw toczących się w ZI z lat wcześniejszych	1	3	32
liczba spraw sądowych	1	0	0
zakończonych wyrokiem w zawieszeniu	1	0	0

Dane Zespołu Interdyscyplinarnego w Turku.

Osobom dotkniętym problemami uzależnień i przemocy w rodzinie pomoc świadczy Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 112 rodzinom (163 osobom w rodzinach) w 2016 r., 105 rodzinom (157 osobom w rodzinach) w 2017 r. i 99 rodzinom (154 osobom w rodzinach) w 2018 r. Przemoc w rodzinie była przyczyną przyznania wsparcia 10 rodzinom (28 osobom w rodzinie) w 2016 r., 9 rodzinom (23 osobom w rodzinie) w 2017 r. a także 9 rodzinom (25 osobom w rodzinie) w 2018 r. W analizowanym okresie pomocy z powodu narkomanii udzielano 7 rodzinom (7 osobom w rodzinie) w 2016 r., 11 rodzinom (11 osobom w rodzinie) w 2017 r. a także 12 rodzinom (15 osobom w rodzinie) w 2018 r. Poniższe tabele przedstawiają podmioty wspierające rodziny i dzieci na terenie miasta w 2018 r.

Tabela 25. Placówki wychowania przedszkolnego działające w mieście (w roku szkolnym 2018/2019)

typ placówki	liczba	liczba dzieci	liczba nauczycieli
placówki wychowania przedszkolnego	11	1 163	148

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

Tabela 26. Placówki oświatowe działające w mieście (w roku szkolnym 2018/2019)

typ placówki	liczba	liczba uczniów	liczba nauczycieli
szkoła podstawowa	3	2 379	231
szkoła ponadpodstawowa	2	2 360	186

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

Poniższe tabele przedstawiają podmioty realizujące zadania placówek wsparcia dziennego na terenie miasta w 2018 r.

Tabela 27. Pozaustawowe placówki wsparcia dziennego na terenie miasta w 2018 r.

typ placówki	liczba	liczba dzieci objętych wsparciem
opiekuńcze (w tym koła zainteresowań, świetlice, kluby i ogniska wychowawcze)	5	270

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

Tabela 28. Placówki kultury w mieście w 2018 r.

typ placówki	liczba	liczba osób objętych ofertą	liczba pracowników
ośrodki kultury	1	215	13
muzea i skanseny	1	6 100	15
biblioteki i filie	5	10 277	25

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

Tabela 29. Obiekty sportowo-rekreacyjne w mieście w 2018 r.

liczba obiektów sportowo-rekreacyjnych	39
liczba klubów sportowych (łącznie z uczniowskimi)	25
w tym liczba uczniowskich klubów sportowych	4

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

Poniższa tabela przedstawia pełną listę podmiotów wspierających rodziny i dzieci z miasta działających na jego terenie.

Tabela 30. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z miasta działające na jego terenie

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu
1.	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej	ul. Konińska 4, 62-700 Turek
2.	Zespół Interdyscyplinarny	
3.	Urząd Miejski	ul. Kaliska 59, 62-700 Turek
4.	Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	
5.	Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna	ul. Kościuszki 6, 62-700 Turek
6.	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Łąkowa 1, 62-700 Turek
7.	Środowiskowy Dom Samopomocy	ul. 3-go Maja 8, 62-700 Turek
8.	Środowiskowy Dom Samopomocy Stowarzyszenia na rzecz Osób Niepełnosprawnych	ul. Poduchowne 1, 62-700 Turek

9.	Przedszkole Samorządowe nr 3 „Bajkowe Przedszkole”	ul. Kączkowskiego 11, 62-700 Turek
10.	Przedszkole Samorządowe nr 4 „Tęczowe”	ul. Stawickiego 7, 62-700 Turek
11.	Przedszkole Samorządowe nr 5 z Oddziałami Integracyjnymi „Słoneczne”	ul. Smorawińskiego 2, 62-700 Turek
12.	Przedszkole Samorządowe nr 6 z Oddziałami Integracyjnymi im. „Kubusia Puchatka”	ul. Kączkowskiego 1a, 62-700 Turek
13.	Przedszkole Samorządowe nr 7 im. Misia Uszatka	Os. Wyzwolenia 1a, 62-700 Turek
14.	Przedszkole Samorządowe nr 8 z Oddziałami Integracyjnymi im. Krasnala Hałabały	ul. Browarna 5, 62-700 Turek
15.	Szkoła Podstawowa nr 1 im. Henryka Sienkiewicza	ul. 3 Maja 29, 62-700 Turek ul. Parkowa 35, 62-700 Turek
16.	Szkoła Podstawowa nr 4 im. gen. Mieczysława Smorawińskiego	ul. Sportowa 9, 62-700 Turek
17.	Szkoła Podstawowa nr 5 im. UNICEF	Os. Wyzwolenia 7a, 62-700 Turek ul. Broniewskiego 5, 62-700 Turek
18.	Liceum Ogólnokształcące im. Tadeusza Kościuszki	ul. Kościuszki 4, 62-700 Turek
19.	Zespół Szkół Technicznych im. gen. prof. S. Kaliskiego	ul. Milewskiego 3b, 62-700 Turek
20.	Miejski Dom Kultury	ul. Kościuszki 13, 62-700 Turek
21.	Miejska Biblioteka Publiczna im. Włodzimierza Pietrzaka Filia nr 2 Filia nr 4	ul. Dworcowa 5, 62-700 Turek ul. Spółdzielców 4, 62-700 Turek ul. P.O.W. 3a, 62-700 Turek
22.	Publiczna Biblioteka Pedagogiczna w Koninie z filią w Turku	al. Piłsudskiego 1, 62-700 Turek
23.	Muzeum Miasta Turku im. Józefa Mehoffera	Pl. Wojska Polskiego 1, 62-700 Turek
24.	Świetlica Środowiskowa „Eureka”	ul. Kaliska 47, 62-700 Turek

25.	Stowarzyszenie Świetlic Profilaktyczno-Wychowawczych „Azyl” Świetlica nr 1 Świetlica nr 2 Świetlica nr 3 Świetlica nr 4	ul. Sportowa 9, 62-700 Turek Os. Wyzwolenia 7a, 62-700 Turek ul. 3 Maja 29, 62-700 Turek ul. Parkowa 3, 62-700 Turek
26.	Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej	ul. Poduchowne 1, 62-700 Turek
27.	Przychodnia Lekarza Rodzinnego i Specjalistów	ul. Kaliska 59, 62-700 Turek
28.	Medicus Spółka Partnerska Lekarzy Rodzinnych i Specjalistów	ul. Dąbrowskiego 7, 62-700 Turek
29.	Przychodnia Lekarza Rodzinnego Medyk	ul. Armii Krajowej 3, 62-700 Turek
30.	Rodamed Centrum Diagnostyki Obrazowej i Lekarzy Specjalistów	ul. Korytkowska 2, 62-700 Turek
31.	Poradnia Leczenia Uzależnień Prymat	ul. Dąbrowskiego 7, 62-700 Turek
32.	NS ZOZ Almed Poradnia Zdrowia Psychicznego	ul. Folwarczna 1, 62-700 Turek
33.	Centrum Zdrowia Psychicznego	ul. Poduchowne 1, 62-700 Turek
34.	Warsztat Terapii Zajęciowej przy Zakładzie Pracy Chronionej „Sintur Spółka z o.o.”	ul. Kolska 19, 62-700 Turek
35.	Spółdzielnia Socjalna „Powróć się Tu”	ul. Kolska Szosa 3, 62-700 Turek
36.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci	ul. Broniewskiego 5, 62-700 Turek
37.	Towarzystwo Pomocy Dzieciom i Młodzieży „Być Razem”	ul. Kączkowskiego 4, 62-700 Turek
38.	Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii Oddział Terenowy w Turku	ul. Konińska 4, 62-700 Turek
39.	Stowarzyszenie „Przystań”	ul. Browarna 13, 62-700 Turek
40.	Stowarzyszenie Niepełnosprawnych Ruchowo „To My”	ul. Poduchowne 1, 62-700 Turek
41.	Stowarzyszenie „Spójrz inaczej”	
42.	Regionalne Stowarzyszenie na rzecz Osób Niepełnosprawnych	

43.	Stowarzyszenie „Tu i Teraz” prowadzi: Klub Seniora „Promyk” Świetlica Środowiskowa „Eureka”	ul. Konińska 4, 62-700 Turek
44.	Stowarzyszenie Przyjaciół Nauczania Integracyjnego Dzieci i Młodzieży	Os. Wyzwolenia 7a, 62-700 Turek
45.	Tureckie Stowarzyszenie na rzecz Przywracania Rodziny „Dajmy Szansę”	ul. Konińska 2, 62-700 Turek
46.	Stowarzyszenie Samotnych Rodziców „Pomóżmy Sobie”	ul. Kączkowskiego 1/3, 62-700 Turek
47.	Stowarzyszenie „Przyjaźni Dzieciom”	ul. Piłsudskiego 5, 62-700 Turek
48.	Katolickie Stowarzyszenie „Civitas Christiana” Oddział Miejski w Turku	Pl. Sienkiewicza 5, 62-700 Turek
49.	Polski Komitet Pomocy Społecznej Zarząd Powiatowy w Turku	ul. Kutrzeby 10, 62-700 Turek
50.	Stowarzyszenie Chrześcijańskie „Jezus Żyje”	ul. Kaliska 47, 62-700 Turek
51.	Stowarzyszenie Ogrodowe Rodzinnego Ogrodu Działkowego im. W. Orłowskiego	ul. Konińska 4, 62-700 Turek
52.	Grupa Al-Anon „Nowa droga”	
53.	Grupa AA „Pierwszy krok”	
54.	Turkowskie Stowarzyszenie Klubu Abstynenta „Krokus”	ul. 3 Maja 2, 62-700 Turek
55.	Grupa AA „Oaza”	ul. Skwer J. Pawła II 1, 62-700 Turek
56.	Grupa AA „Refleksja”	ul. 3 Maja 2, 62-700 Turek
57.	Komenda Powiatowa Policji	ul. Legionów Polskich 3, 62-700 Turek
58.	Sąd Rejonowy	ul. Legionów Polskich 4, 62-700 Turek
59.	Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej	

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

Parafie działające na terenie miasta Turku prowadzą działania na rzecz dzieci i młodzieży. Dane na ich temat zawiera poniższa tabela.

Tabela 31. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w mieście w 2018 roku

lp.	nazwa	adres
1.	Parafia p.w. Najświętszego Serca Pana Jezusa	pl. H. Sienkiewicza 4, 62-700 Turek
2.	Parafia p.w. św. Barbary	Skwer Jana Pawła II 1, 62-700 Turek

Dane Urzędu Miejskiego w Turku.

Parafie Gminy Miejskiej Turek należą do diecezji włocławskiej. W Kurii Biskupiej Diecezji Włocławskiej, ul. Gdańska 2, 87-800 Włocławek, działa Duszpasterstwo Rodzin. Diecezjalnym duszpasterzem rodzin jest ks. mgr lic. Artur Krzyżanowski (e-mail: a.krzyz@o2.pl). Diecezjalną doradczynią życia rodzinnego jest Małgorzata Bojarska. W Duszpasterstwie Rodzin specjalistyczną pomocą rodzinie zajmuje się Katolickie Centrum Służby Rodzinie im. św. Gianny Beretty Molli (tel. 518 014 526), Prowadzone są tam katechezy dla narzeczonych, poradnictwo rodzinne, udzielana jest pomoc psychologiczna.

Mieszkańcy miasta korzystają ze wsparcia **Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Turku**. Dane dotyczące działalności PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców miasta Turek w zakresie pieczy zastępczej w latach 2016-2018 przedstawia poniższa tabela.

Tabela 32. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców miasta w zakresie pieczy zastępczej w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba dzieci z miasta zgłoszonych do adopcji	2	5	2
liczba dzieci z miasta adoptowanych	brak danych	brak danych	brak danych
liczba dzieci z miasta umieszczonych w rodzinach zastępczych/ rodzinnych domach dziecka	48	44	38
liczba dzieci z miasta umieszczonych w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	7	7	6
liczba dzieci z miasta przebywających w rodzinach zastępczych/ rodzinnych domach dziecka	43	32	34
liczba dzieci z miasta przebywających w placówkach opiekuńczo-wychowawczych	6	6	6
liczba rodzin zastępczych/ rodzinnych domów dziecka, które objęły opieką dzieci z miasta	31	23	23
liczba usamodzielnionych dzieci z miasta	18	15	16
liczba dzieci, które powróciły do rodzin biologicznych	0	8	2

Dane Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Turku.

W latach 2016-2018 do adopcji zgłoszono odpowiednio: 2, 5 i 2 dzieci z terenu miasta. W roku 2016 umieszczono 48 dzieci w rodzinach zastępczych, a w placówce opiekuńczo-wychowawczej 7 dzieci. W roku następnym 44 dzieci umieszczono w rodzinach zastępczych oraz 7 dzieci zostało umieszczonych w placówce opiekuńczo-wychowawczej. W 2018 r. w rodzinach zastępczych umieszczono 38 dzieci, zaś 6 dzieci umieszczono w placówce opiekuńczo-wychowawczej.

W latach 2016-2018 w rodzinach zastępczych przebywało odpowiednio 43, 32 i 34 dzieci z miasta, natomiast liczba rodzin zastępczych, które obejmowały opieką dzieci z Turku, wynosiła odpowiednio 31, 23 i 23. W placówkach opiekuńczo-wychowawczych w całym analizowanym okresie przebywało po 6 dzieci. Warto dodać, iż w latach 2016-2018 usamodzielniono odpowiednio: 18, 15 i 16 pochodzących z miasta Turku wychowanków rodzin zastępczych, a 8 dzieci w 2017 r. i 2 dzieci w roku następnym powróciło do rodzin biologicznych

Dzieci i rodziny z miasta objęte są także wsparciem **Poradni Psychologiczno-Pedagogicznej w Turku**. W roku szkolnym 2017/2018 placówka świadczyła pomoc m.in. w zakresie zajęć z wczesnego wspomagania rozwoju – 16 dzieci, zajęć socjoterapeutycznych – 2 dzieci, terapii logopedycznej – 267 dzieci, terapii psychologicznej – 44 dzieci, zajęć o charakterze terapeutycznym – 8 dzieci, innych form pomocy indywidualnej – 1, indywidualnych porad zawodowych na podstawie badań – 1, badanie przesiewowe słuchu programem „Słyszę” – 1.

Placówka wydawała w tym okresie orzeczenia o: potrzebie nauczania indywidualnego – 14, dla niesłyszących i słabo słyszących – 2, dla niewidomych i słabo widzących – 1, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim – 13, z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym – 4, z niepełnosprawnością w stopniu głębokim – 2, z niepełnosprawnościami sprzężonymi – 9, z niepełnosprawnością ruchową, w tym afazją – 6, z autyzmem, w tym z zespołem Aspergera – 5, zagrożonych niedostosowaniem społecznym – 2 oraz opinie dotyczące: wczesnego wspomagania rozwoju – 9, odroczenia obowiązku szkolnego – 8, dostosowania wymagań edukacyjnych do indywidualnych potrzeb – 7, przyjęcia ucznia do oddziału przysposabiającego do pracy – 3, udzielania zezwolenia na zatrudnienie młodocianego – 4, objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w przedszkolu – 18, objęcia dziecka pomocą psychologiczno-pedagogiczną w szkole lub w placówce oświatowej – 39, inna opinia związana z kształceniem i wychowaniem dziecka – 19, informacji o wynikach diagnozy – 173, specyficznych trudnościach w uczeniu się – 15, zindywidualizowanych ścieżkach kształcenia – 2.

2.3.2. JEDNOSTKI WSPARCIA SPOZA MIASTA

Poniższa tabela przedstawia wykaz podmiotów wspierających rodziny i dzieci z miasta Turek usytuowanych poza miastem.

Tabela 33. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z miasta Turek usytuowane poza miastem

lp.	nazwa podmiotu	adres podmiotu	liczba osób objętych wsparciem
1.	Stowarzyszenie Monar	ul. Nowolipki 9b 1, 00-151 Warszawa	1
2.	PCK Oddział Rejonowy w Kaliszu	ul. Dobrzecka 2, 62-800 Kalisz	2
3.	Towarzystwo Pomocy im. św. Brata Alberta	ul. Warszawska 93a, 62-800 Kalisz	2
4.	Stowarzyszenie Monar Schronisko dla osób bezdomnych Markot	ul. Czapliniecka 198, 97-400 Bełchatów	1
5.	Pogotowie Społeczne	ul. Bydgoska 6/7, 61-123 Poznań	2
6.	Noclegownia Koło	ul. Sosnowa 1, 62-600 Koło	2
7.	Chrześcijańskie Stowarzyszenie Dobroczynne	ul. Zamenhofa 13a, 81-290 Gdynia	1
8.	Dom Pomocy Społecznej	ul. ks. Poniatowskiego 21, 62-600 Koło	8
9.	Dom Pomocy Społecznej	Blizna 55, 62-200 Koło	6
10.	Dom Pomocy Społecznej	ul. Kościelna 46, 62-561 Ślesin	2
11..	Dom Pomocy Społecznej	Skęczniew 58, 62-730 Dobra	20
12.	Dom Pomocy Społecznej	ul. Ujska 47, 64-800 Chodzież	1
13.	Dom Pomocy Społecznej	ul. gen. Sikorskiego 1, 63-507 Kobyła Góra	1
14.	Dom Pomocy Społecznej	97-340 Łochyńsko 75a	1
15.	Dom Pomocy Społecznej	Plac Wolności im. Jana Pawła II 5, 63-300 Pleszew	1
16.	Dom Pomocy Społecznej	Wojszyce 47, 99-311 Bedlno	1
17.	Dom Pomocy Społecznej	Stary Gostków 41, 99-220 Stary Gostków	1
18.	Zespół Domów Pomocy Społecznej prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr Franciszkanek Rodziny Maryi	ul. Staszica 2, 64-730 Wieleń	1
19.	Dom Pomocy Społecznej dla dzieci prowadzony przez Zgromadzenie Sióstr św. Dominika	ul. Szkolna 15, 62-230 Mielżyn	1

20.	Dom Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe Psychiczenie Chorych	ul. Zofii Holszańskiej 13, 26-600 Radom	1
21.	Dom Pomocy Społecznej dla Osób Przewlekłe Psychiczenie Chorych	ul. Grójecka 1, 05-600 Lesznów	1

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

Mieszkańcy miasta Turku korzystali także ze wsparcia **Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Koninie**, wydającego orzeczenia o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności mieszkańcom Gminy Miejskiej Turek.

Tabela 34. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom miasta w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom z miasta (do 16. roku życia)	163	126	165
liczba orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydanych dorosłym mieszkańcom miasta (powyżej 16. roku życia)	1 063	1 142	1 158
w tym o znacznym stopniu niepełnosprawności	322	382	396
w tym o umiarkowanym stopniu niepełnosprawności	562	564	599
w tym o lekkim stopniu niepełnosprawności	179	196	163

Dane Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Koninie.

Z przedstawionych danych wynika, iż w analizowanym okresie liczba orzeczeń o niepełnosprawności wydanych dzieciom w gminie miejskiej Turek wzrosła w 2018 r., podobnie w przypadku osób dorosłych, najwyższy poziom osiągając także w ostatnim roku analizy. Dane w zakresie pomocy udzielanej mieszkańcom miasta z powodu niepełnosprawności przedstawia kolejna tabela.

Tabela 35. Rodziny w mieście korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2018

zakres danych	2016	2017	2018
liczba rodzin	373	380	368
liczba osób łącznie w rodzinach	612	599	560

Dane Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku.

2.4. BADANIA ANKIETOWE

Analiza sytuacji rodziny i dziecka w środowisku lokalnym została pogłębiona z pomocą badań ankietowych przeprowadzonych wśród mieszkańców i w placówkach oświatowych funkcjonujących na terenie miasta.

2.4.1. BADANIA ANKIETOWE PRZEPROWADZONE WŚRÓD MIESZKAŃCÓW

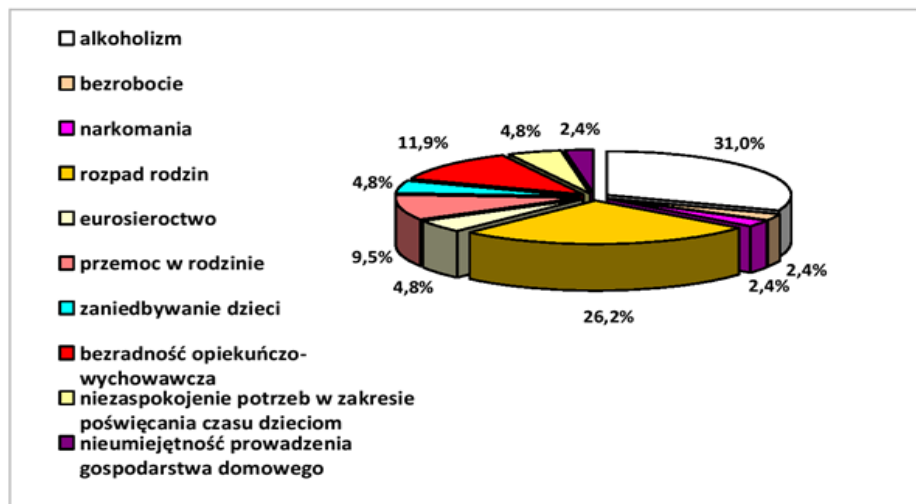
Do analizy przedłożono w sumie 22 wypełnione anonimowo ankiety, w których badani odnieśli się do wybranych zagadnień dotyczących sytuacji społecznej w mieście. Respondentów poproszono o wskazanie problemów, które najbardziej uwidaczniają się w mieście i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin. W następnym pytaniu poproszono badanych o wskazanie obszarów, w jakich należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, aby poprawić jakość życia rodzin.

Respondenci wskazując problemy najczęściej wymieniali alkoholizm (31,0%), rozpad rodzin (26,2%), bezradność opiekuńczo-wychowawcza (11,9%), przemoc w rodzinie (9,5%) oraz zaniedbywanie dzieci i niezaspokojenie potrzeb w zakresie poświęcania czasu dzieciom (po 4,8%).

W opinii ankietowanych oferta pomocy świadczonej osobom i rodzinom w mieście jest najmniej zadowalająca przede wszystkim w takich obszarach, jak: przeciwdziałanie alkoholizmowi (21,5%), przeciwdziałanie przemocy w rodzinie i ochrona ofiar przemocy w rodzinie (13,5%), przeciwdziałanie narkomanii, wsparcie osób starszych (po 10,8%) oraz zapewnienie opieki w żłobkach i wspieranie uczenia się przez całe życie (po 8,1%).

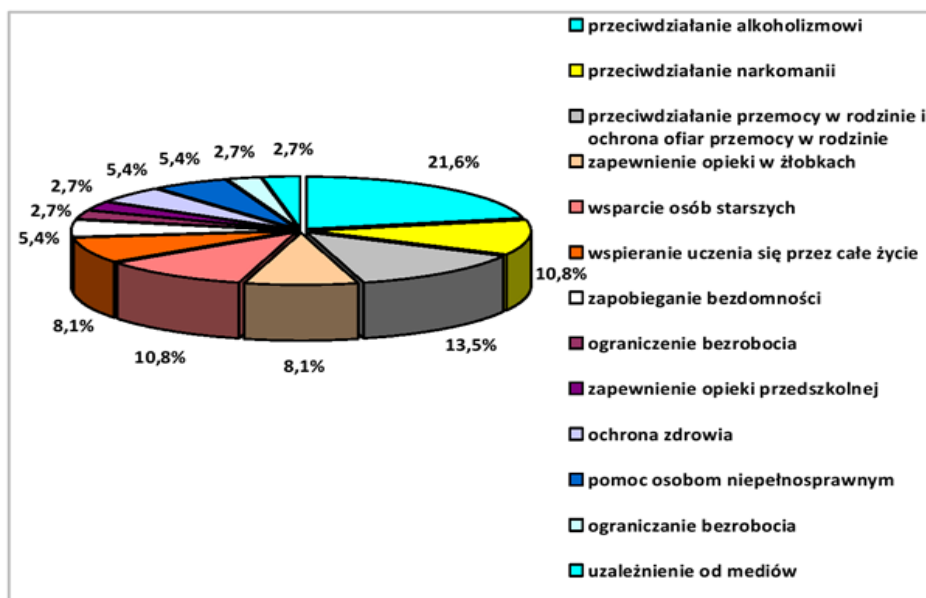
Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje kolejny wykres. Szczegółowy rozkład odpowiedzi ilustrują poniższe wykresy.

Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w mieście i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Wykres 2. W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren miasta?

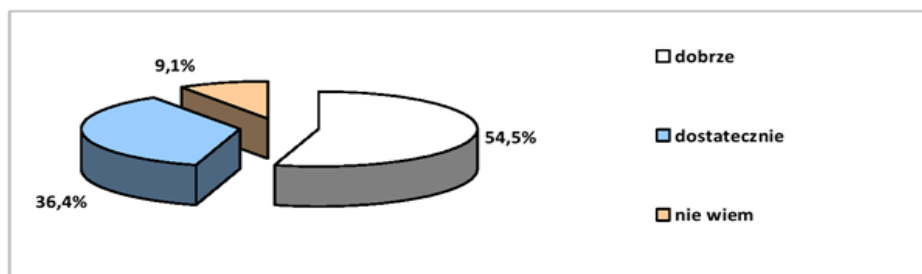
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Dane pozyskane z badania ankietowego pozwoliły także poznać opinie mieszkańców miasta na temat oceny oferty w zakresie edukacji oraz zaspokajania

potrzeb w zakresie opieki przedszkolnej i opieki w żłobkach. Kwestii zaspokajania potrzeb w zakresie opieki nad dziećmi do lat 3 nie potrafiła ocenić połowa respondentów. Według 31,8% uczestników badania potrzeby mieszkańców w tym zakresie nie są zaspokajane. Odmiennej opinii wyraziło tylko 18,1% ankietowanych. Oferta opieki przedszkolnej w mieście została oceniona pozytywnie przez 40,9% badanych. Jednocześnie 13,6% ankietowanych stwierdziło, że nie zaspokaja ona potrzeb w tym zakresie. Połowa ankietowanych nie wyraziła opinii w tej sprawie.

Pozytywnie oceniono także ofertę edukacyjną szkół w mieście. Ponad połowa badanych przyznała, że jest ona dobra, a kolejne 36,4% respondentów uznało ją za dostateczną. Zdania w tej sprawie nie miało 9,1% pytanym. Rozkład uzyskanych odpowiedzi w zakresie oferty edukacyjnej prezentuje poniższy wykres.

Wykres 3. Jak Pani / Pan ocenia ofertę w zakresie edukacji w mieście, biorąc pod uwagę jej poziom, jakość, zaspokojenie oczekiwań i potrzeb?

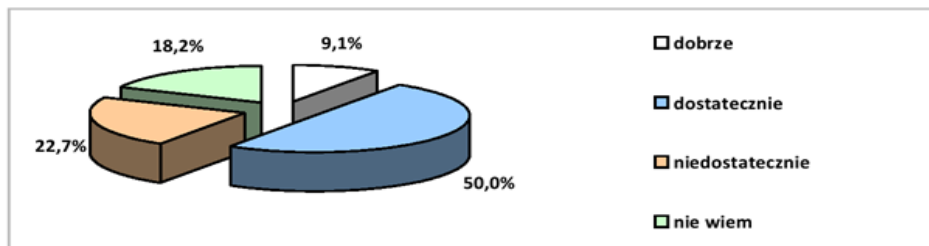

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Badanie ankietowe uwzględniało również ocenę oferty kulturalnej i sportowo-rekreacyjnej oraz oferty w zakresie ochrony zdrowia w mieście. Na pytanie dotyczące atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w mieście 36,4% respondentów odpowiedziało, że jest ona dostateczna, a kolejne 40,9% badanych przyznało, że jest dobra. Jednak 13,6% ankietowanych stwierdziła, że jest ona niedostateczna. Zdania w tej sprawie nie miało 9,1% badanych.

W opinii 50% ankietowanych oferta ochrony zdrowia w mieście jest dostateczna, a zdaniem 9,1% badanych jest ona dobra. Jednak 22,7% respondentów uważa, że jest ona niedostateczna, a 18,2% nie miało zdania na ten temat. Uzyskane wyniki ankiety odnoszące się do ochrony zdrowia prezentuje poniższy wykres.

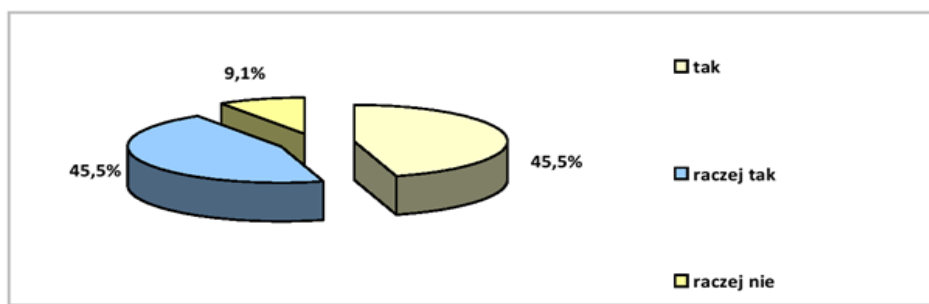
Wykres 4. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w mieście?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W badaniu poruszono także kwestię poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Z wypowiedzi mieszkańców wynika, że w miejscu zamieszkania czują się bezpiecznie lub raczej bezpiecznie. Tylko 9,1% ankietowanych było odmiennego zdania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania, jakie należałoby podjąć w mieście w celu poprawy funkcjonowania rodzin. Odpowiadając na nie, ankietowani podkreślali rolę właściwie zorganizowanej i przemyślanej pomocy rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji życiowej, wskazywali na konieczność lepszego rozpoznania problemów rodzin oraz docierania z ofertą pomocy do wszystkich potrzebujących. Wskazano na potrzebę utworzenia Ośrodka Interwencji Kryzysowej oraz Domu Samotnej Matki.

Badani wymieniali przede wszystkim działania związane z zapewnieniem właściwej opieki dzieciom do lat trzech, poprzez zwiększenie liczby żłobków publicznych, konieczność zapewnienia dzieciom posiłku w szkole, potrzebę organizowania wyprawek szkolnych i pomocy w kontynuowaniu nauki.

Respondenci wskazali także na podjęcie zdecydowanych działań w kierunku ochrony macierzyństwa oraz pomocy dla rodzin doświadczających przemocy. Ważne jest także, zdaniem ankietowanych, promowanie trzeźwości poprzez zmniejszenie ilości sklepów monopolowych. Wśród innych działań, które należy podjąć w stosunku do mieszkańców, wymieniano zwiększenie liczby mieszkań komunalnych i socjalnych oraz niskopłatnych mieszkań, co zdaniem ankietowanych rozwiązałoby wiele problemów socjalno-bytowych rodzin.

Wśród działań, jakie należy podjąć w mieście w celu poprawy sytuacji dzieci i młodzieży, wymieniano: poszerzenie oferty darmowych form spędzania czasu, tworzenie świetlic oraz klubów dla dzieci i młodzieży, sal zabaw dla dzieci oraz placów zabaw. Respondenci optowali także za organizowaniem imprez integracyjnych skierowanych do całych rodzin (festyny, imprezy sportowo-rekreacyjne), zwiększeniem promocji kultury. Postulowano też promowanie wolontariatu.

Wśród instytucji i organizacji działających w mieście, bądź obejmujących zasięgiem działania jego mieszkańców, które mogą w największym stopniu przyczynić się do złagodzenia bądź rozwiązania problemów rodzin i dzieci, badani najczęściej wskazywali: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Urząd Miejski, Miejski Dom Kultury, stowarzyszenia i fundacje oraz świetlice.

2.4.2. BADANIA ANKIETOWE W PLACÓWKACH OŚWIATOWYCH

Analizie sytuacji dziecka i rodziny w mieście posłużyły również badania ankietowe przeprowadzone w funkcjonujących na jego terenie placówkach oświatowych. Pomogło ono zdiagnozować środowisko szkolne i rodzinne uczniów m.in. pod kątem występowania negatywnych zachowań i zjawisk o charakterze patologicznym, nadto pozwoliło uzyskać informacje na temat prowadzonych w szkole działań opiekuńczo-wychowawczych, profilaktycznych i leczniczych. Do analizy sytuacji dziecka i rodziny w mieście przedłożono 4 ankiety przekazane z następujących placówek oświatowych:

- Szkoły Podstawowej Nr 1 im. Henryka Sienkiewicza w Turku (liczba uczniów: 772, liczba nauczycieli: 78),
- Szkoły Podstawowej Nr 4 im. gen M. Smorawińskiego w Turku (liczba uczniów: 576, liczba nauczycieli: 54),

- Szkoły Podstawowej Nr 5 im. UNICEF w Turku (liczba uczniów: 1 027, liczba nauczycieli: 101),
- Zespołu Szkół Technicznych (liczba uczniów: 1 577, liczba nauczycieli: 136),

Zasoby i oferta szkolna

Z analizy ankiet wynika, że wszystkie placówki zatrudniają pedagoga i doradcę zawodowego, korzystają ponadto z usług logopedy, pielęgniarki i psychologa. Wszystkie placówki prowadzą dożywianie uczniów (z dożywiania korzysta 135 dzieci, dodatkowo szkoły zgłaszają zapotrzebowanie na dożywianie kolejnych 10) i zapewniają uczniom dostęp do Internetu i dają możliwość korzystania z sali gimnastycznej. Wszystkie szkoły są dostosowane do prowadzenia nauki dzieci niepełnosprawnych i ze specjalnymi potrzebami, a szczególnie Szkoła Podstawowa Nr 5 posiada wieloletnie doświadczenie w funkcjonowaniu oddziałów intergracyjnych.

Wszystkie placówki zapewniają dzieciom opiekę w ramach zajęć świetlicowych oraz oferują dzieciom i młodzieży zajęcia dodatkowe. Najczęściej przyjmują one postać różnorodnych tematycznie kół zainteresowań (m.in. koła przedmiotowe, przyrodnicze, językowe, komputerowe, artystyczne, taneczne, muzyczne, sportowe, fotograficzne, dziennikarskie, teatralne, radiowe, sportowo-rekreacyjne, koła regionalne oraz kluby europejskie). Szkoły prowadzą zajęcia przygotowujące uczniów do egzaminów, a także zajęcia opiekuńczo-wychowawcze w świetlicach szkolnych. W placówkach odbywają się zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze.

Jednocześnie we wszystkich placówkach prowadzone są zajęcia dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Wśród nich najczęściej organizowane są: zajęcia wyrównawcze (4 placówek), korekcyjno-kompensacyjne i psychoterapeutyczne (3), logopedyczne (3), socjoterapeutyczne (2), rewalidacyjne (4).

Problemy dosięgające uczniów i ich rodziny

Problemy, które w najpoważniejszym stopniu dosięgają uczniów i ich rodziny, identyfikowano, wypełniając zamknięte katalogi zachowań negatywnych i zjawisk patologicznych oraz dysfunkcji i patologii, obejmujące 12 (w odniesieniu do środowiska szkolnego) i 6 (w odniesieniu do otoczenia rodzinnego) zmiennych. Uczestnicy badania stwierdzali ich obecność, podając jednocześnie liczbę ujawnionych przypadków. Szczegółowe informacje na temat zdiagnozowanych

w środowisku szkolnym i w domu rodzinnym uczniów problemów społecznych zawierają poniższe tabele.

Tabela 36. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w mieście w roku szkolnym 2018/2019

rodzaj negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych	liczba ujawnionych przypadków
palenie papierosów	15
sięganie po alkohol	1
sięganie po narkotyki	0
niszczenie mienia szkolnego	24
kradzieże na terenie szkoły	10
dyskryminacja w grupie rówieśniczej	24
udział w grupach negatywnych	10
agresja i przemoc w grupie rówieśniczej	53
autoagresja	18
ucieczki z domu	2
przestępczość ujawniona	1
przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego	35

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych miasta.

Do najczęściej występujących wśród uczniów zachowań negatywnych należały: agresja i przemoc w grupie rówieśniczej, przypadki wymagające nadzoru kuratora sądowego, niszczenie mienia szkolnego, dyskryminacja w grupie rówieśniczej, autoagresja oraz palenie papierosów. Przedstawiciel jednej badanej placówki nie zauważył wzrostu negatywnych zachowań i zjawisk patologicznych w ciągu ostatnich trzech lat. Reszta ankietowanych nie potrafiła udzielić odpowiedzi na to pytanie.

Tabela 37. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z miasta

rodzaj zjawiska	liczba ujawnionych przypadków
bezzadność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego	24
zaniedbanie dziecka	34
uzależnienia (alkoholizm, narkomania)	29
przemoc w rodzinie	14
wykorzystywanie seksualne dzieci	0
przestępczość	0

Dane z badania ankietowego przeprowadzonego w placówkach oświatowych miasta.

Jeśli chodzi o zjawiska patologiczne w otoczeniu rodzinnym uczniów, uczestnicy badania potwierdzili 34 przypadki zaniedbania dzieci, 29 przypadków

uzależnienia, 24 przypadki bezradności w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, a także 14 przypadków przemocy w rodzinie. W odczuciu połowy ankietowanych w ostatnich trzech latach liczba przypadków dysfunkcji i zjawisk patologicznych w rodzinach uczniów nie wzrosła.

Współpraca szkół z rodzicami uczniów

Przedstawiciele trzech ankietowanych szkół uznali współpracę z rodzicami uczniów za zadowalającą. W jej ramach odbywają się spotkania z wychowawcami, prowadzona jest współpraca z pedagogiem szkolnym oraz z psychologiem. Z drugiej jednak strony stwierdzono, że rodzice nie zawsze chcą realizować zalecenia, czasami też kontakt z nimi jest utrudniony. Należałoby więc zmotywować rodziców do większego zaangażowania i częstszych kontaktów ze szkołą jako instytucją wsparcia.

Współpraca szkół z instytucjami i organizacjami

Przedstawiciele większości badanych placówek stwierdzili, że współpraca z instytucjami i organizacjami wspierającymi dzieci, młodzież i rodziny jest zadowalająca. Do podmiotów tych zaliczyli: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Urząd Miejski, Sąd Rejonowy, Zespół Kuratorskiej Służby Sądowej, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Miejski Dom Kultury, kościoły, Miejską Bibliotekę Publiczną, Muzeum, kluby sportowe, Komendę Powiatową Policji, MOPS – dział Ośrodek Wsparcia dla Osób z Problemem Uzależnień, Komendę Powiatową Straży Pożarnej, Nadleśnictwo w Turku.

Potrzeby dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im alternatywnych form spędzania czasu wolnego poza szkołą, w szczególności przez tworzenie nowych ogólnodostępnych miejsc spotkań oraz zwiększenie dostępności do dóbr kultury. Podkreślono także potrzebę zwiększenia liczby miejsc dla uczniów w okresie letnich wakacji, szczególnie dla dzieci z ubogich rodzin, oraz dożywiania większej liczby uczniów. Ankietowani wskazali też na potrzebę udzielania pomocy w postaci stypendiów dla uczniów.

Możliwości przyczynienia się szkół do poprawy sytuacji dzieci i młodzieży

Wskazując najpilniejsze potrzeby dzieci i młodzieży, pedagodzy zwrócili uwagę na konieczność zapewnienia im alternatywnych form spędzania czasu wolnego poza szkołą, w szczególności przez tworzenie nowych ogólnodostępnych miejsc spotkań oraz zwiększenie dostępności do dóbr kultury. Ważną kwestią okazało się zapewnienie lepszego bezpieczeństwa dzieciom zarówno w szkole, jak i podczas drogi pomiędzy domem a szkołą. W związku ze wzmocnieniem poczucia bezpieczeństwa należy podjąć też działania, aby zapewnić w Poradni Zdrowia Psychicznego pomoc psychiatry dziecięcego oraz zwiększyć liczbę godzin pracy psychologów i pielęgniarek w placówkach oświatowych. Ankietowani wskazali też na potrzebę udzielania pomocy w postaci stypendiów dla uczniów.

2.5. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT (jej nazwa to akronim angielskich słów: Strengths – mocne strony, Weaknesses – słabe strony, Opportunities – szanse i Threats – zagrożenia) pozwala oszacować potencjał, jakim się dysponuje, oraz określić stopień, w jakim posiadane zasoby odpowiadają potrzebom i oczekiwaniom społeczności lokalnej. Przedstawiona poniżej analiza została przeprowadzona z udziałem przedstawicieli samorządu miasta, a jej przedmiotem stały się następujące obszary: **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie; zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne oraz kapitał społeczny i ludzki.**

OBSZAR PROBLEMOWY 1. RODZINA, DZIECKO I MŁODZIEŻ, PRZEMOC W RODZINIE	
mocne strony	słabe strony
• analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w mieście • zapewnianie rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny • dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia • funkcjonowanie na terenie miasta placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży (np. świetlice środowiskowe) • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę nad dziećmi do lat 3 • monitorowanie zapotrzebowania na opiekę przedszkolną • dysponowanie przez szkolnictwo w mieście bazą dydaktyczną,	• brak analiz dotyczących potrzeb osób samotnie wychowujących dziecko • brak ośrodków wsparcia • brak Ośrodka Interwencji Kryzysowej

• zapewniającą właściwy rozwój uczniów • odpowiednio przygotowana kadra do pracy z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • zapewnianie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie na terenie miasta • wystarczająca liczba akcji uwrażliwiających społeczność lokalną na problemy przemocy w rodzinie • angażowanie się dzieci i młodzieży w wolontariat • działanie Zespołu Interdyscyplinarnego	
szanse	zagrożenia
• dostosowana do potrzeb mieszkańców oferta w zakresie opieki żłobkowej • zaspokajająca potrzeby mieszkańców oferta w zakresie opieki przedszkolnej • sytuacja finansowa miasta wystarczająca na zaspokojenie potrzeb w zakresie edukacji • dostosowana do potrzeb liczebność i fachowość kadry pracującej z osobami dotkniętymi przemocą w rodzinie • niezwiększająca się liczba przypadków przemocy w rodzinie • zmniejszające się społeczne przyzwolenie na stosowanie przemocy w rodzinie • wpływ prowadzonego poradnictwa i podejmowanych interwencji na zmianę zachowań ofiar i sprawców przemocy w rodzinie	• nasilająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w mieście • zwiększająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych • wzrastająca liczba rodzin wymagających wsparcia w postaci poradnictwa specjalistycznego • zwiększająca się liczba osób samotnie wychowujących dzieci • brak możliwości tworzenia przez miasto placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży • zwiększająca się liczba spraw prowadzonych przez Zespół Interdyscyplinarny • negatywny wpływ technologii (smartfony, tablety) na rozwój i funkcjonowanie dzieci
OBSZAR PROBLEMOWY 2. ZDROWIE, UZALEŻNIENIA, BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE	
mocne strony	słabe strony
• zabezpieczenie dostępu do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • inicjowanie przedsięwzięć propagujących zdrowy styl życia • prowadzenie przez samorząd działań na rzecz poprawy stanu środowiska naturalnego • zapewnienie rodzinom dotkniętym problemami uzależnień dostępu do pomocy psychospołecznej i prawnej • wystarczająco przygotowana kadra do pracy z osobami uzależnionymi • prowadzenie przez placówki oświatowe działań profilaktycznych, informacyjnych i edukacyjnych w zakresie uzależnień wśród dzieci i młodzieży	• ograniczony dostęp do lekarzy specjalistów finansowanych z NFZ

• realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych poświęconych przestępczości i jej negatywnym skutkom społecznym • prowadzenie działań na rzecz poprawy stanu bezpieczeństwa w mieście oraz realizowanie inwestycji mających na celu podniesienie poziomu bezpieczeństwa na drodze	
szanse	zagrożenia
• wystarczające zabezpieczenie finansowe i lokalowe prawidłowego dostępu mieszkańców do świadczeń z zakresu podstawowej opieki zdrowotnej • stale rosnące zainteresowanie zdrowym trybem życia wśród mieszkańców • poprawa stanu środowiska naturalnego w mieście w ostatnich latach • brak zagrożenia przestępczością wśród nieletnich • stale rosnące poczucie bezpieczeństwa wśród mieszkańców oraz poziomu bezpieczeństwa na drodze	• zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia • wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi • wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki • wzrost popularności używek wśród młodzieży

OBSZAR PROBLEMOWY 3. KAPITAŁ SPOŁECZNY I LUDZKI	
mocne strony	słabe strony
• odczuwalny wzrost poziomu i jakości życia mieszkańców • prowadzenie działań zmierzających do podejmowania inicjatyw lokalnych • podejmowanie działań zmierzających do podnoszenia atrakcyjności oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • popularyzowanie informacji o działalności lokalnych organizacji pozarządowych • prowadzenie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej • podejmowanie działań w celu pozyskiwania dodatkowych środków na realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • dostosowana do aktualnych potrzeb liczebność kadry i istniejąca w mieście sieć placówek pomocy społecznej • podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadrę MOPS-u • podejmowanie działań w zakresie propagowania i inicjowania wolontariatu	

szanse	zagrożenia
• potencjał miasta zapewniający rozwój oraz umożliwiający odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia mieszkańców • zainteresowanie mieszkańców podejmowaniem inicjatyw lokalnych • wzrost zainteresowania mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych • wzrastająca liczba osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców • zmniejszająca się liczba osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją • wystarczające środki zewnętrzne umożliwiające skuteczniejszą realizację zadań z zakresu pomocy społecznej • wystarczające środki umożliwiających dostosowanie poziomu kwalifikacji i liczebności kadr pomocowych do aktualnych potrzeb • zainteresowanie mieszkańców działalnością wolontarystyczną	• wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej szczególnie w obszarze pomocy osobom samotnym i niepełnosprawnym w tym wykluczenie społeczne

DODATKOWE WSKAZANIA W OBSZARACH, KTÓRE NIE ZOSTAŁY OBJĘTE ANALIZĄ	
mocne strony	słabe strony
• podejmowanie działań mających na celu pozyskiwanie nowych inwestorów po zamknięciu kopalni i elektrowni Adamów • podejmowanie przez władze miasta inicjatyw proekologicznych, takich jak fotowoltaika czy termomodernizacja	
szanse	zagrożenia
• dłuższe życie mieszkańców i wzrost aktywności osób po 65 roku życia	• starzenie się społeczeństwa • wyludnianie się miasta • obniżenie poziomu życia mieszkańców

Analiza uwarunkowań dla obszaru **rodzina, dziecko i młodzież, przemoc w rodzinie** wskazuje na przewagę mocnych stron, którymi są głównie: analizowanie problemów rodzin, dzieci i młodzieży w mieście, dostęp do poradnictwa specjalistycznego dla rodzin wymagających tej formy wsparcia i podejmowanie interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy w rodzinie, zapewnianie rodzinom dysfunkcyjnym wsparcia asystentów rodziny, funkcjonowanie na terenie miasta

placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży, zapewnianie pomocy i wsparcia ofiarom przemocy w rodzinie.

Dostrzegane mocne strony w powiązaniu z akcentowanymi szansami nie mogą jednak przesłonić ciężaru gatunkowego zagrożeń, z jakimi należy się zmierzyć, realizując działania strategiczne. Zwiększająca się skala problemów rzutujących na prawidłowe funkcjonowanie rodzin w mieście, zwiększająca się liczba rodzin dysfunkcyjnych, zwiększająca się liczba osób samotnie wychowujących dzieci, brak możliwości tworzenia placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży – to kwestie, które należy uwzględnić w pierwszej kolejności w programowaniu działań w tym obszarze.

Analiza uwarunkowań dla obszaru **zdrowie, uzależnienia, bezpieczeństwo publiczne** uwypukliła liczne zagrożenia, jak np. zwiększająca się liczba osób uzależnionych i współuzależnionych wymagających wsparcia, wzrost liczby nieletnich sięgających po alkohol lub narkotyki, wzrost popularności używek wśród młodzieży oraz wzrastające zapotrzebowanie na zwiększenie liczby osób pracujących z osobami uzależnionymi. Mimo przewagi mocnych stron oraz dostrzeganych szans (wzrost zainteresowania wśród mieszkańców miasta zdrowym trybem życia, poprawa stanu środowiska naturalnego w mieście w ostatnich latach, zwiększająca się świadomość dzieci i młodzieży na temat zagrożeń uzależnieniami, wzrastający poziom bezpieczeństwa mieszkańców oraz poziom bezpieczeństwa na drodze) wskazane zagrożenia mogą w istotny sposób rzutować na osiągnięcie zakładanych zmian w procesie wdrażania założeń programowych.

Analiza uwarunkowań dla obszaru **kapitał społeczny i ludzki** każe zwrócić uwagę m.in. na takie kwestie, jak dostrzegane po stronie słabych stron i zagrożeń wzrastające zapotrzebowanie na wsparcie z systemu pomocy społecznej szczególnie w obszarze pomocy osobom samotnym i niepełnosprawnym. Z kolei po stronie szans odnajdziemy zmniejszającą się liczbę osób marginalizowanych lub zagrożonych wykluczeniem i marginalizacją, wzrost zainteresowania mieszkańców działalnością w organizacjach pozarządowych, zainteresowanie mieszkańców podejmowaniem inicjatyw lokalnych, wzrastającą liczbę osób korzystających z oferty kulturalnej, sportowej i rekreacyjnej adresowanej do mieszkańców oraz zainteresowanie mieszkańców podejmowaniem inicjatyw lokalnych.

Należy także zwrócić uwagę na mocne strony dostrzegane w tym obszarze, jak odczuwalny wzrost jakości i poziomu życia mieszkańców, prowadzenie działań zmierzających do integracji społeczności lokalnej, jak również do zaspokajania potrzeb mieszkańców w zakresie kultury, sportu i rekreacji, podnoszenie kwalifikacji zawodowych przez kadrę MOPS-u, co z pewnością może mieć zasadniczy wpływ na postęp we wdrażaniu założeń programowych w tym obszarze.

2.6. OCENA WDROŻENIA POPRZEDNIO REALIZOWANEGO PROGRAMU

Przystępując do opracowania Programu Wspierania Rodziny Gminy Miejskiej Turek na lata 2020-2022, dokonano oceny stopnia wdrożenia poprzednio obowiązującego Programu. W tym celu powołano Zespół Oceniający złożony z przedstawicieli instytucji biorących udział w realizacji założeń programu. Uwzględniając całokształt działań podjętych w ramach realizacji Programu, Zespół Oceniający, wykorzystując pięciopunktową skalę ocen skonstruowaną tak, że poszczególnym jej stopniom przypisano określenia wyrażające osiągnięte efekty realizacji programu, przyjął ocenę ogólną na poziomie 4, co wskazuje na zrealizowanie większości założeń programowych.

Zespół, uzasadniając tę ocenę, wskazał trudności, jakie napotkano w realizacji założeń programowych oraz osiągnięcia, jakie odnotowano, a dodatkowo określił przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania

1. Trudności napotkane przy wdrażaniu programu:

W trakcie wdrażania programu nie napotkano większych trudności. Współpraca z partnerami układała się prawidłowo, zabezpieczono również odpowiednie środki finansowe na realizację zadań. W **uzasadnieniu przyjętej oceny** Zespół oceniający wskazywał jednak na zmieniającą się sytuację w kraju, na wzrost zamożności rodzin dzięki programom socjalnym, jako przyczynę mniejszej aktywności kobiet na rynku pracy. Wskazał na brak umiejętności młodych matek do opiekowania się zgodnie z wiekiem rozwojowym swoimi dziećmi. Podkreślano nadmierne korzystanie z urządzeń cyfrowych tj. telefony i tablety wśród młodych matek i ich małych dzieci.

2. Osiągnięcia w realizacji działań wyznaczonych w ramach programu:

Dzięki realizacji programu systematycznie wspomagano rodziny w środowisku lokalnym, zapewniając im jednocześnie bezpieczeństwo socjalne, zdrowotne i publiczne oraz wspierano dzieci i młodzież w kształceniu i wszechstronnym rozwoju. Pracownicy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku oraz zaprzyjaźnione organizacje i instytucje angażowali się w niestandardowe działania na rzecz rodzin wykorzystując pojawiające się możliwości i własne pomysły. Zorganizowano akcję „Wakacje na osiedlu”, która prowadzona była na kilku osiedlach miasta i obfitowała w projekty różnorodnych form organizowania czasu wolnego dla dzieci przebywających w mieście w czasie wakacji. Zorganizowano również „Tydzień wsparcia rodziny”, dla rodzin objętych wsparciem asystentów rodziny. Odbłyły się warsztaty umiejętności społecznych, warsztaty świąteczne, dyżury specjalistów. Zorganizowano zbiórkę maskotek, z inicjatywy pracowników socjalnych, w okresie poprzedzającym Boże Narodzenie, dzięki której dzieci z rodzin objętych pomocą otrzymały zabawki oraz paczkę żywnościową.

3. Przedsięwzięcia, których nie udało się zrealizować podczas wdrażania programu:

Podczas realizacji programu nie utworzono Ośrodka Interwencji Kryzysowej ani lokalu socjalnego z przeznaczeniem na mieszkanie dla osób doznających przemocy i osób znajdujących się w sytuacji kryzysowej.

4. Przedsięwzięcia, które należałoby kontynuować lub podjąć w nowym okresie programowania:

- podniesienie jakości funkcjonowania rodzin polegające na poprawie sytuacji lokalowej rodzin;
- wspieranie rozwoju dzieci i młodzieży;
- zapewnienie rodzinom i dzieciom bezpieczeństwa zdrowotnego i publicznego;
- integrowanie i doskonalenie lokalnego systemu wsparcia;
- zatrudnienie kolejnego asystenta rodziny z uwagi na wzrastające zapotrzebowanie na tę formę pomocy.
- w miarę możliwości pozyskania środków zewnętrznych utworzenie Lokalnego Klubu Rodzinnego - nowej usługi społecznej dla rodzin z dziećmi do 5. roku życia zagrożonych wykluczeniem społecznym.

5. Najważniejsze programy i projekty wynikające z zapisów programu, które zostały zrealizowane:

- kontynuowanie szkoleń dla pedagogów, nauczycieli, kuratorów, asystentów rodziny, pracowników socjalnych pod nazwą „Szkoła dla Rodziców i Wychowawców” – szkoleniem tym objęto również rodziny, które współpracują z asystentem rodziny;
- projekt „Więzi, które chronią” oraz „Skutecznie przeciw przemocy” realizowane przez Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii oddział terenowy w Turku, adresowany do rodzin, z którymi z powodu założenia Niebieskiej Karty pracują pracownicy socjalni oraz specjalistów pracujących w obszarze przeciwdziałania przemocy.
- prowadzenie Świetlicy Środowiskowej „Eureka” przez Stowarzyszenie „Tu i Teraz” dla 20 dzieci z rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz świetlic profilaktycznych we wszystkich szkołach podstawowych we wszystkich szkołach prowadzonych przez samorząd Miasta Turek;
- kontynuowanie akcji „Szlachetna paczka”, pomoc dla rodzin udzielana przez sponsorów, z której w 2016 r. 33 rodziny; w 2017r. 37 rodzin; w 2018r. 28 rodzin;
- „Kolorowe wakacje” i „Wakacje na Osiedlu” – realizacja zadań w ramach działań Organizatora Społeczności Lokalnej;
- „Ubierzmy razem choinkę” – osiedlowa impreza integracyjna.

3. PROJEKTOWANE DZIAŁANIA PROGRAMOWE

Uzyskane wyniki diagnozy problemów rodzin i dzieci na terenie miasta, opartej na analizie źródeł zastanych, wyników badań ankietowych, analizie SWOT, jak również wnioski płynące z oceny realizacji założeń poprzednio realizowanego

Programu pozwoliły na opracowanie założeń Programu Wspierania Rodziny Gminy Miejskiej Turek na lata 2020-2022. Zostały one przedstawione w formie celu głównego, celów operacyjnych i kierunków działań, których realizacja powinna przyczynić się do zminimalizowania problemów dotyczących rodzin i dzieci w mieście występujących obecnie, jak i mogących wystąpić w najbliższych latach.

3.1. CEL GŁÓWNY PROGRAMU

Cel główny, wyznaczony w Programie Wspierania Rodziny Gminy Miejskiej Turek na lata 2020-2022 jest następujący:

**Poprawa kondycji i jakości życia rodzin
zamieszkujących w mieście.**

3.2. CELE OPERACYJNE, DZIAŁANIA

CEL OPERACYJNY 1.: PODNIESIENIE JAKOŚCI FUNKCJONOWANIA RODZIN.				
Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Monitorowanie warunków życia oraz dysfunkcji i potrzeb rodzin zamieszkujących w mieście.	2020-2022	UM RM MOPS MKRPA ZI placówki oświatowe Policja placówki ochrony zdrowia	- liczba rodzin korzystających z pomocy z uwzględnieniem przyczyn, - liczba rodzin objętych pracą socjalną, - liczba rodzin objętych poradnictwem specjalistycznym, terapią i mediacją	- zmniejszenie liczby rodzin wymagających wsparcia poprzez odpowiednio wczesne zapobieganie pojawiającym się problemom - poprawa sytuacji rodzin
Aktywizacja zawodowa członków rodzin dotkniętych bezrobociem.	2020-2022	MOPS UM PUP NGOs lokalne media	- liczba osób bezrobotnych w mieście, - liczba ofert pracy, - liczba mieszkańców miasta objętych przez Powiatowy Urząd Pracy różnymi formami wsparcia	- aktywizowanie członków rodzin dotkniętych bezrobociem do zmiany swojej sytuacji życiowej - zmniejszenie poziomu bezrobocia w mieście - poprawa funkcjonowania rodzin w sferze socjalno-bytowej
Udzielanie wsparcia	2020-2022	MOPS	- liczba rodzin objętych	- poprawa

finansowego rodzinom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej oraz w postaci świadczeń rodzinnych, alimentacyjnych i wychowawczych.		UM	wspieraniem z systemu pomocy społecznej, - liczba rodzin korzystających ze świadczeń rodzinnych i alimentacyjnych i wychowawczych	bezpieczeństwa socjalnego rodzin
Zabezpieczenie potrzeb bytowych dzieci z rodzin ubogich oraz zapewnienie im dostępu do alternatywnych form spędzania czasu wolnego.	2020-2022	MOPS UM placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-sportowe placówki kultury NGOs	- liczba dzieci z rodzin ubogich objętych wsparciem, - liczba i rodzaj podjętych działań	- wyrównywanie szans edukacyjnych - przeciwdziałanie marginalizacji dzieci z rodzin ubogich
Promowanie wzoru rodziny prawidłowo wypełniającej swoje funkcje, edukowanie rodzin w zakresie właściwego wypełniania ról rodzicielskich.	2020-2022	MOPS UM placówki oświatowe placówki kultury świetlice NGOs PPP Kościoł	- liczba zorganizowanych przedsięwzięć promujących prawidłowo funkcjonującą rodzinę, - liczba uczestników podjętych akcji o charakterze edukacyjno-wychowawczym	- zwiększenie kompetencji rodzinnych - zmiana pokutujących stereotypów na temat ról, jakie mają do spełnienia członkowie rodziny, - poprawa i umocnienie wizerunku rodziny
Zwiększenie dostępności do poradnictwa specjalistycznego (w tym	2020-2022	MOPS UM PCPR	- liczba osób i rodzin objętych wsparciem, - liczba udzielonych	- poszerzenie możliwości i poprawa skuteczności

psychologicznego i prawnego), terapii rodzinnej i mediacji dla członków rodzin wymagających wsparcia.			porad z uwzględnieniem ich charakteru	wsparcia oferowanego rodzinom - poprawa funkcjonowania rodzin wymagających wsparcia
Ustanawianie w przypadku wystąpienia takiej potrzeby rodzin wspierających dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych oraz organizowanie dla nich szkoleń.	2020-2022	MOPS PCPR	- liczba rodzin wspierających oraz liczba rodzin przez nie wspieranych	- poprawa funkcjonowania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych
Realizowanie programów profilaktycznych służących przeciwdziałaniu i zapobieganiu problemom rodzin.	2020-2022	MOPS MKRPA placówki oświatowe	- liczba i rodzaj programów profilaktycznych służących przeciwdziałaniu i zapobieganiu problemom rodzin, - liczba uczestników	- zmiana świadomości społecznej - poprawa funkcjonowania rodzin
Wzmacnianie więzi rodzinnych i pokoleniowych, m.in. poprzez organizowanie pikników rodzinnych i imprez integracyjnych.	2020-2022	UM RM MOPS placówki oświatowe świetlice jednostki rekreacyjno-	- liczba imprez, - liczba uczestników	- wzmocnienie więzi rodzinnych - budowa dialogu międzypokoleniowego - integrowanie społeczności lokalnej

		sportowe placówki kultury NGOs media lokalne Kościoł		
Promowanie potrzeby udzielania wsparcia społecznego rodzinom problemowym i zagrożonym wykluczeniem społecznym.	2020-2022	UM RM MKRPA MOPS placówki oświatowe NGOs media lokalne Kościoł	- liczba i rodzaj podjętych akcji	- wzmocnienie więzi społecznych - wzmocnienie poczucia przynależności do społeczności lokalnej rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym

CEL OPERACYJNY 2.: WSPIERANIE ROZWOJU DZIECI I MŁODZIEŻY

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Podnoszenie poziomu i jakości kształcenia w placówkach oświatowych.	2020-2022	UM placówki oświatowe PPP	- liczba szkoleń i kursów dla nauczycieli, - liczba uczestników, - liczba i rodzaj pozyskanego wyposażenia dla szkół	- podwyższenie kwalifikacji kadr pedagogicznych - osiągnięcie lepszych efektów kształcenia - podniesienie poziomu wiedzy uczniów szkół na terenie miasta
Monitorowanie zapotrzebowania	2020-2022	UM RM	- liczba dzieci objętych wychowaniem	- poprawa funkcjonowania

na opiekę przedszkolną w mieście oraz opiekę dla dzieci do lat 3.		MOPS	- przedszkolnym, liczba dzieci objętych opieką w żłobku lub klubie rodzinnym	rodzin z małymi dziećmi
Wspieranie osób samotnie wychowujących dzieci.	2020-2022	UM RM MOPS placówki oświatowe placówki przedszkolne placówki kultury jednostki sportowo-rekreacyjne NGOs	- liczba rodzin niepełnych na terenie miasta objętych wsparciem z systemu pomocy społecznej, - rodzaj podejmowanych działań mających na celu wsparcie osób samotnie wychowujących dzieci	- poprawa bezpieczeństwa socjalnego osób samotnie wychowujących dzieci - podniesienie jakości życia i komfortu osób samotnie wychowujących dzieci - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach niepełnych równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji osób samotnie wychowujących
Wspieranie rodzin wielodzietnych.	2020-2022	UM RM MOPS placówki oświatowe placówki przedszkolne placówki kultury jednostki sportowo-	- liczba wydanych Kart Dużej Rodziny, - liczba rodzin korzystających ze wsparcia w postaci Karty Dużej Rodziny, - liczba dzieci	- podniesienie jakości życia i komfortu rodzin wielodzietnych - zapewnienie dzieciom wychowującym się w rodzinach wielodzietnych

		rekreacyjne NGOs	w rodzinach korzystających z Karty Dużej Rodziny	równych szans życiowych - przeciwdziałanie marginalizacji rodzin wielodzietnych
Wzbogacanie oferty edukacyjno- wychowawczej.	2020-2022	UM placówki oświatowe placówki kultury	- liczba i rodzaj zorganizowanych zajęć, - liczba uczestników	- wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Prowadzenie nauczania indywidualnego dla uczniów niepełnosprawnych.	2020-2022	UM placówki oświatowe	- liczba uczniów objętych nauczaniem, - liczba godzin	- wyrównywanie szans edukacyjnych - podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży
Realizowanie programów profilaktycznych, wspierających wychowanie dzieci i młodzieży.	2020-2022	placówki oświatowe MKRPA MOPS PPP	- liczba i rodzaj programów profilaktycznych, - liczba uczestników	- kształtowanie prawidłowych postaw życiowych - eliminowanie niekorzystnych zjawisk mających wpływ na rozwój dzieci i młodzieży
Wzbogacanie oferty organizowanych w placówkach oświatowych zajęć pozaekcyjnych.	2020-2022	UM placówki oświatowe	- liczba i rodzaj zajęć, - liczba uczestników	- podniesienie poziomu wiedzy dzieci i młodzieży - poprawa atrakcyjności oferty edukacyjnej
Wspieranie uczniów uzdolnionych	2020-2022	UM RM	- liczba uczniów, - rodzaj wsparcia	- motywowanie do zdobywania wiedzy

i utalentowanych.		placówki oświatowe NGOs MOPS	(nagrody, wyróżnienia, stypendia)	- wzmacnianie wizerunku lokalnej oświaty i samorządu lokalnego
Realizowanie działań artystyczno-kulturalnych oraz sportowych adresowanych do dzieci i młodzieży.	2020-2022	UM RM placówki oświatowe placówki kulturalne jednostki sportowo- rekreacyjne jednostki organizacyjne miasta NGOs	- liczba i rodzaj podjętych działań, - liczba uczestników	- poprawa atrakcyjności oferty kulturalnej i rekreacyjno- sportowej - poszerzanie możliwości spędzania czasu wolnego dzieci i młodzieży - integrowanie społeczności lokalnej - stwarzanie warunków do rozwoju zainteresowań
Realizowanie projektów na rzecz dzieci i młodzieży współfinansowanych z funduszy zewnętrznych, np. z funduszy strukturalnych Unii Europejskiej.	2020-2022	placówki oświatowe placówki kultury jednostki sportowo- rekreacyjne MOPS NGOs	- liczba i rodzaj zrealizowanych projektów, - liczba uczestników,	- poprawa funkcjonowania dzieci i młodzieży w środowisku zamieszkania
Popularyzowanie idei wolontariatu wśród dzieci i młodzieży, szerzenie wśród nich postaw filantropijnych.	2020-2022	placówki oświatowe placówki kultury MOPS NGOs	- liczba i rodzaj zrealizowanych działań, - liczba wolontariuszy	- wzmacnianie kompetencji społecznych - wzmacnianie solidarności

				społecznej - kształtowanie właściwych postaw dzieci i młodzieży - poprawa funkcjonowania osób i grup, na rzecz których podejmowany jest wolontariat
--	--	--	--	---

CEL OPERACYJNY 3.: ZAPEWNIENIE RODZINOM I DZIECIOM BEZPIECZEŃSTWA ZDROWOTNEGO I PUBLICZNEGO.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Promowanie wśród rodzin, dzieci i młodzieży zdrowego stylu życia.	2020-2022	placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego jednostki sportowo-rekreacyjne placówki kultury świetlice MOPS placówki ochrony zdrowia NGOs PPP PSSE	- liczba i rodzaj podjętych działań, - liczba uczestników	- podwyższenie poziomu świadomości o wpływie stylu życia na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży
Przeprowadzanie badań stanu zdrowia dzieci	2020-2022	UM placówki oświatowe	- liczba zorganizowanych	- zwiększenie wiedzy na temat kondycji

i młodzieży.		i wychowania przedszkolnego placówki ochrony zdrowia	- badań, liczba dzieci i młodzieży objętych badaniami stanu zdrowia	zdrowotnej dzieci i młodzieży - możliwość szybszego reagowania na zagrożenie mające wpływ na stan zdrowia
Podejmowanie działań w celu poprawy dostępu dzieci i młodzieży do opieki pielęgniarstwa i stomatologicznej w przedszkolach i szkołach.	2020-2022	UM placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki ochrony zdrowia	- liczba i rodzaj podejmowanych działań, - liczba dzieci objętych opieką	- poprawa kondycji zdrowotnej dzieci i młodzieży
Organizowanie bezpłatnych badań specjalistycznych dla mieszkańców miasta.	2020-2022	UM placówki ochrony zdrowia	- liczba i rodzaj zorganizowanych badań, - liczba uczestników	- możliwość szybszego reagowania na zagrożenia mające wpływ na stan zdrowia - poprawa kondycji zdrowotnej mieszkańców
Podejmowanie na terenie miasta działań mających na celu przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie i zapobieganie jej skutkom oraz działań	2020-2022	ZI MKRPA MOPS placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Policja	- liczba procedur Niebieska Karta, - liczba osób i rodzin korzystających z pomocy z powodu przemocy w rodzinie	- zapewnienie bezpieczeństwa osobom i rodzinom dotkniętym przemocą - poprawa komfortu funkcjonowania rodzin

interwencyjnych.		PCPR		
Realizowanie w placówkach oświatowych programów profilaktyczno-edukacyjnych w zakresie problematyki uzależnień, przemocy w rodzinie oraz przestępczości.	2020-2022	placówki oświatowe MKRPA ZI MOPS Policja PPP	- liczba zajęć, - liczba uczniów	- podwyższenie świadomości dzieci i młodzieży na temat wpływu uzależnień na zdrowie i życie człowieka - poszerzenie wiedzy o negatywnym wpływie przestępczości na życie społeczne - budzenie wrażliwości na kwestie agresji i przemocy - uczenie umiejętności zachowań w sytuacjach kryzysowych - budowa pozytywnych wzorców zachowań w grupie rówieśniczej i w otoczeniu rodzinnym
Podejmowanie na terenie miasta przedsięwzięć o charakterze edukacyjno-informacyjnym na temat	2020-2022	MKRPA MOPS ZI UM placówki oświatowe placówki kultury	- liczba i rodzaj działań, - liczba i kategoria adresatów i uczestników objętych działaniami	- ograniczanie i eliminowanie niekorzystnych zjawisk z życia społeczności lokalnej - kształtowanie

uzależnień, przemocy w rodzinie oraz przestępczości i jej skutkom.		jednostki sportowo-rekreacyjne placówki ochrony zdrowia Policja NGOs		prawidłowego rozwoju dzieci i młodzieży - pożądane zmiany wrażliwości społecznej i postaw życiowych - poprawa funkcjonowania i kondycji rodzin
Podejmowanie działań edukacyjno-informacyjnych wśród rodziców w celu zapewnienia bezpieczeństwa dzieciom i młodzieży oraz przeciwdziałania patologiom.	2020-2022	placówki oświatowe Policja	- liczba i rodzaj podjętych działań, - liczba uczestników	- podniesienie poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży - wzrost świadomości rodziców na temat zagrożeń
Współpraca z Policją w zakresie monitorowania i patrołowania obszarów miasta, w których mogą się kumulować zagrożenia mające wpływ na bezpieczeństwo mieszkańców, w tym dzieci i młodzieży.	2020-2022	UM RG Policja	- liczba podjętych działań, - liczba podjętych interwencji	- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców, rodzin i dzieci - eliminowanie potencjalnych zagrożeń mających wpływ na jakość życia mieszkańców miasta - wzrost poczucia bezpieczeństwa

Zapewnienie rodzinom, dzieciom i młodzieży bezpieczeństwa na drodze poprzez realizację odpowiednich inwestycji w infrastrukturze dróg.	2020-2022	UM RM Policja	- liczba zrealizowanych inwestycji drogowych	wśród mieszkańców - poprawa bezpieczeństwa rodzin i dzieci - podniesienie komfortu życia mieszkańców
--	-----------	---------------------	--	--

CEL OPERACYJNY 4.: INTEGROWANIE I DOSKONALENIE LOKALNEGO SYSTEMU WSPARCIA RODZIN.

Działania	Termin realizacji	Realizatorzy i partnerzy	Wskaźniki	Zakładane rezultaty
Doskonalenie metod pracy socjalnej oraz jej rozszerzanie poprzez udział w szkoleniach w oparciu o pracę z rodziną i na jej rzecz.	2020-2022	MOPS PCPR ROPS	- liczba i rodzaj odbytych szkoleń, - liczba uczestników, - liczba rodzin objętych wsparciem	- podwyższenie poziomu wiedzy i kompetencji pracowników instytucjonalnej pomocy społecznej - podwyższenie skuteczności świadczonej pomocy - osiągnięcie zamierzonych zmian w funkcjonowaniu rodziny
Doskonalenie wiedzy i umiejętności kadr pracujących z rodziną w tym przede wszystkim asystenta rodziny.	2020-2022	MOPS PCPR ROPS	- liczba i rodzaj odbytych szkoleń, - liczba rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny,	- podwyższenie poziomu wiedzy - poprawa funkcjonowania rodzin i dzieci

			- liczba dzieci w rodzinach	objętych wsparciem
Integrowanie działań na rzecz rodziny i dziecka w mieście poprzez współpracę jednostek organizacyjnych miasta, MKRPA, placówek ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych i Kościoła.	2020-2022	UM RG MOPS MKRPA ZI placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego placówki kultury jednostki rekreacyjno-sportowe placówki ochrony zdrowia świetlice NGOs Kościół	- liczba i rodzaj podjętych działań, - liczba spotkań przedstawicieli poszczególnych podmiotów	- poprawa efektywności wsparcia rodzin i dzieci w mieście - zapobieganie marginalizowaniu i wykluczeniu społecznemu rodzin - pobudzanie aktywności społecznej - skuteczniejsze motywowanie do zmiany w rodzinach przeżywających trudności - wzrost poczucia bezpieczeństwa w rodzinach dotkniętych problemami - poprawa kondycji i jakości funkcjonowania rodzin - wzmacnianie potencjału rodzin
Rozwijanie i doskonalenie form	2020-2022	UM RG	- rodzaj i liczba podjętych działań	- poprawy efektywności

współpracy z Prokuraturą Rejonową, Sądem Rejonowym, Policją, Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną.		MOPS ZI MKRPA placówki oświatowe i wychowania przedszkolnego Prokuratura Sąd Rejonowy Policja PCPR PPP		wsparcia rodzin i dzieci z terenu miasta - szybsze reagowania na zagrożenia wpływające na prawidłowe funkcjonowanie rodzin i dzieci z terenu miasta
Kontynuowanie działalności Zespołu Interdyscyplinarnego ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie.	2020-2022	UM podmioty, których przedstawiciele wchodzi w skład ZI	- liczba spotkań ZI, - liczba grup roboczych, - liczba procedur Niebieska Karta	- przeciwdziałanie i zapobieganie zjawisku przemocy w rodzinie - poprawa funkcjonowania rodzin dotkniętych i zagrożonych przemocą

Legenda

UM – Urząd Miejski

RG – Rada Miejska

MOPS – Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

MKRPA – Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

ZI – Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie

PUP – Powiatowy Urząd Pracy

PCPR – Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie

PPP – Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna

ROPS – Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej

PSSE – Powiatowa Stacja Sanitarno-Epidemiologiczna

NGOs – organizacje pozarządowe

3.3. PROJEKTY

Prezentowane poniżej projekty powstały w trakcie prac nad programem. Ich autorami są przedstawiciele instytucji i organizacji pozarządowych działających w mieście w obszarze wspierania rodzin, dzieci i młodzieży. Projekty stanowią „bank pomysłów”, tzn. ich realizacja jest wskazana, ale możliwa będzie dopiero wtedy, gdy ich wnioskodawcy pozyskają niezbędne środki finansowe.

Projekt:

„Pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób – Bezpiecznie w rodzinie”.

Wnioskodawca projektu:

Polskie Towarzystwo Zapobiegania Narkomanii, ul. Konińska 4, 62-700 Turek.

Cel główny projektu:

Pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywanie szans tych rodzin i osób.

Miejsce realizacji projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

Szkoła Podstawowa nr 5 w Turku.

Beneficjenci projektu:

Dzieci i młodzież ze szkół podstawowych

Rodzice, opiekunowie, wychowawcy.

Partnerzy w realizacji projektu:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Turku.

Czas realizacji projektu:

wrzesień – listopad 2020 r.

4. REALIZACJA PROGRAMU

4.1. KOORDYNATOR, PODMIOTY ODPOWIEDZIALNE I PARTNERZY

Koordynatorem programu będzie Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Turku. Podmiotami odpowiedzialnymi za realizację działań są: Urząd Miejski, Rada Miejska, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, Miejska Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, placówki opieki nad małymi dziećmi,

placówki wychowania przedszkolnego, placówki oświatowe, placówki kultury, jednostki sportowo-rekreacyjne.

Partnerami w realizacji działań są: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Turku, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Turku, Powiatowy Urząd Pracy w Turku, ośrodki leczenia uzależnień, specjaliści, placówki ochrony zdrowia, ośrodki wsparcia, grupy samopomocowe, Policja, Prokuratura Rejonowa, Sąd Rejonowy, kuratorzy sądowi, organizacje pozarządowe, świetlice, Kościół i społeczność lokalna.

4.2. FINANSOWANIE

Źródłami finansowania działań wyznaczonych w Programie będą: budżet samorządowy (miejski, powiatowy, wojewódzki) i centralny, fundusze zewnętrzne, m.in. fundusze strukturalne Unii Europejskiej, inne programy, środki organizacji pozarządowych, środki pozyskane od sponsorów indywidualnych.

4.3. MONITORING, EWALUACJA, SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Monitoring programu będzie prowadzony z wykorzystaniem informacji oraz danych ze sprawozdań dostępnych na poziomie miasta, uzyskiwanych od podmiotów i partnerów uczestniczących w realizacji zadań. Celem monitoringu będzie obserwacja zmian ilościowych i jakościowych, jakie pojawiają się podczas realizacji działań. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami, założenia będą weryfikowane i dostosowywane do potrzeb grupy docelowej.

Ewaluacja programu będzie dotyczyła zarówno liczby prowadzonych działań, jak i ich jakości. Zebrane w ten sposób informacje zostaną wykorzystane do opracowania raportu podsumowującego cały okres realizacji programu, zawierającego wnioski i rekomendacje na przyszłość.

Sprawozdanie roczne z realizacji Programu przedstawi Burmistrzowi Miasta Dyrektor Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej do końca marca danego roku kalendarzowego, zgodnie z ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

SPIS TABEL I WYKRESÓW

Tabela 1. Profil respondentów ankiety „Problemy rodzin i dzieci w opinii mieszkańców”.....	8
Tabela 2. Struktura wiekowa ludności miasta w latach 2016-2018	11
Tabela 3. Ruch naturalny ludności miasta w latach 2016-2018	11
Tabela 4. Ruch migracyjny ludności miasta w latach 2016-2018	11
Tabela 5. Zasoby mieszkaniowe będące w posiadaniu miasta w latach 2016-2018	12
Tabela 6. Dodatki mieszkaniowe przyznane w mieście w latach 2016-2018	12
Tabela 7. Bezrobotni w mieście i ich udział w liczbie ludności miasta w wieku produkcyjnym w latach 2016-2018.....	13
Tabela 8. Stopa bezrobocia w powiecie, województwie i w kraju w latach 2016-2018.....	13
Tabela 9. Dane dotyczące procedury „Niebieskie Karty” na terenie miasta w latach 2016-2018	14
Tabela 10. Środki finansowe wydatkowane przez MOPS na pomoc mieszkańcom miasta w latach 2014-2016.....	15
Tabela 11. Beneficjenci pomocy społecznej w mieście w latach 2016-2018.....	15
Tabela 12. Powody przyznania pomocy społecznej w mieście w latach 2016-2018	16
Tabela 13. Rodzaje wsparcia udzielanego przez MOPS w Turku w latach 2016-2018	17
Tabela 14. Piecza zastępcza w mieście w latach 2016-2018	18
Tabela 15. Rodziny objęte opieką ośrodka pomocy społecznej	19
Tabela 16. Asystenci rodziny w mieście w latach 2016-2018	19
Tabela 17. Wartość świadczeń rodzinnych przyznanych w mieście w latach 2016-2018	20
Tabela 18. Rodzaj świadczeń rodzinnych przyznanych w mieście w latach 2016-2018	20
Tabela 19. Świadczenia alimentacyjne przyznane w mieście w latach 2016-2018	22
Tabela 20. Świadczenie wychowawcze – Program Rodzina 500+ przyznane w mieście w 2018 r.	22
Tabela 21. Karta Dużej Rodziny w gminie miejskiej Turek w latach 2016-2018	23
Tabela 22. Środki finansowe (w zł) przeznaczone na profilaktykę i rozwiązywanie problemów uzależnień w mieście w latach 2016-2018	24
Tabela 23. Działalność MKRPA w latach 2016-2018 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemów uzależnień w mieście	25
Tabela 24. Działalność Zespołu Interdyscyplinarnego w latach 2016-2018.....	25
Tabela 25. Placówki wychowania przedszkolnego działające w mieście (w roku szkolnym 2018/2019)	26
Tabela 26. Placówki oświatowe działające w mieście (w roku szkolnym 2018/2019).....	26
Tabela 27. Pozaustawowe placówki wsparcia dziennego na terenie miasta w 2018 r.	27
Tabela 28. Placówki kultury w mieście w 2018 r.....	27
Tabela 29. Obiekty sportowo-rekreacyjne w mieście w 2018 r.....	27
Tabela 30. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z miasta działające na jego terenie	27
Tabela 31. Parafie Kościoła rzymskokatolickiego w mieście w 2018 roku	30
Tabela 32. Działalność PCPR-u w odniesieniu do mieszkańców miasta w zakresie pieczy zastępczej w latach 2016-2018	31
Tabela 33. Podmioty wspierające rodziny i dzieci z miasta Turek usytuowane poza miastem	33
Tabela 34. Orzeczenia o niepełnosprawności wydane mieszkańcom miasta w latach 2016-2018.....	34
Tabela 35. Rodziny w mieście korzystające z pomocy społecznej z powodu niepełnosprawności w latach 2016-2018	34
Tabela 36. Negatywne zachowania i zjawiska patologiczne występujące w społeczności uczniowskiej w mieście w roku szkolnym 2018/2019.....	41
Tabela 37. Występowanie dysfunkcji i patologii w rodzinach uczniów z miasta.....	41

Wykres 1. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w mieście i rzutują na prawidłowe funkcjonowanie rodzin? 35

Wykres 2. W jakich obszarach należałoby podjąć lub zintensyfikować działania, by poprawić jakość życia i kondycję rodzin zamieszkujących teren miasta?	36
Wykres 3. Jak Pani / Pan ocenia ofertę w zakresie edukacji w mieście, biorąc pod uwagę jej poziom, jakość, zaspokojenie oczekiwań i potrzeb?	37
Wykres 4. Jak Pani / Pan ocenia funkcjonalność i jakość oferty w zakresie ochrony zdrowia w mieście?	37
Wykres 5. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?	38